

Merknadsskjema – planoppstart

Plannavn	Fana, gnr. 40 bnr. 420 mfl., Sørhaugen, Skjold
Arealplan-ID	71320000
Saksnummer	PLAN-2023/11595
Utarbeidet av	Opus
Sist revidert	12.07.2024

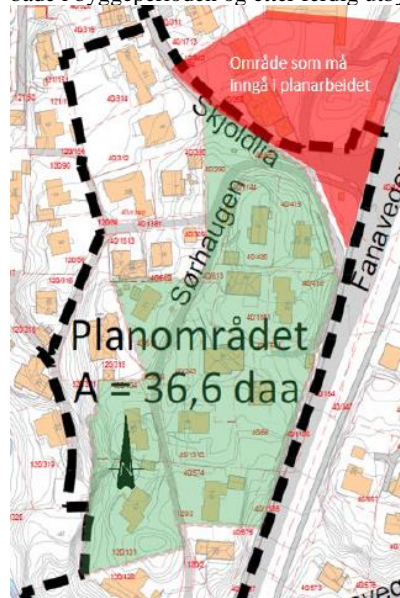
Nr.	Avsender	Hovedpunkt i merknad/uttalelse	Forslagsstillers kommentar
	<u>Private merknader:</u>		
1	Torstein J. Eriksen Sørhaugen 7B, (Gnr. 120 bnr. 316 og 321) 29.06.23 2023.29.06 OK Torstein J. Eriksen nr	<ol style="list-style-type: none"> Syntes det er dumt at ikke nedre del av Sørhaugen er inkludert i planen. Ønsker å stoppe prosessen 	<ol style="list-style-type: none"> Ikke tatt til følge. Avgrensing av planområdet er gjort i samarbeid med planavdelingen i kommunen. Eiendom 120/316 (Sørhaugen 7B) inngår ikke i planens avgrensing. Kun deler av eiendom 120/321 inngår i planens avgrensing. Tatt til orientering. Forslagstiller ønsker konstruktiv dialog om hvordan utvikling av Sørhaugen kan skje på best mulig måte for eksisterende og nye beboere. Det har vært lagt opp til medvirkning ut over det som er lovpålagt. Det ble gjennomført nabomøte 16.10.2023.
2	Astrid Harildstad Sørhaugen 21 (120/26) 30.07.23 2023.07.30 OK Astrid Harildstad me	<ol style="list-style-type: none"> Planene innebærer rasering av et boligområde bestående hovedsakelig av eneboliger og tar ikke hensyn til retningslinjer i KPA om kvalitet i fortetting. Ønsker å se skisse/3D simulering som viser hvordan ny bebyggelse tar seg ut i terrenget sammen med øvrig bebyggelse. Rivning av nybygde eneboliger er neppe miljøvennlig og god klimapolitikk. Planene innebærer nedbygging av grøntarealer og nedhugging av trær. Hagene bidrar til natur i form av frukttrær og busker, insekter, fugler, pinnsvin og ekorn. Tilrettelegging av «kunstige» byrom mellom blokkene, kan ikke erstatte hager med trær som omkranser området. Bekymret for at «kunstige» byrom blir lite brukt pga. mye innsyn. Det er uklart hvor omfattende utbyggingen kommer til å bli. Sørhaugen oppfattes i dag som et trygt nabolag der mange kjenner hverandre. Er bekymret for barns sikkerhet etter utbygging. Utbyggingen vil medføre store trafikale problemer. Tilkomstvegen inn i Sørhaugen har ikke kapasitet til økt trafikk av store dimensjoner. Skissert 	<ol style="list-style-type: none"> Det er overordnede politiske beslutninger knyttet til areal-, transport- og klimastrategier som legger opp til fortetting langs bybane og lokalsentre i Bergen. Planområdet ligger i byfortettingssone i kommuneplanens arealdel (KPA 2018). Byfortettingssoner skal videreutvikles som bolig- og næringsområder. Reguleringsplanen vil forholde seg til kvalitetskrav i KPA. Høyder og volum er sett i sammenheng med føringer i KPA 2018 og stedsanalyse for Skjold (2022). Forslag til varsel om oppstart viser en begrenset utbygging i tråd med overordnet plan, med variasjon i typologi. Det er utarbeidet innledende stedsanalyse (Opus 2023) som grunnlag for planen (jf. KPA § 26.4). Tatt til følge. Som del av reguleringsplanen er det utarbeidet illustrasjoner som viser planens visuelle nær- og fjernvirkning. Disse legges ut på offentlig ettersyn, der det er mulighet til å komme med innspill til planforslaget. Tatt til orientering. Planområdet inneholder flere boliger som skal videreføres, i tillegg til eiendommer som skal fortettes i tråd med KPA. Fortetting innebærer at eksisterende bebygde arealer i sentrums- og knutepunktsområder får høyere utnyttning. Dette er med på å nå byens klimamål og for å oppnå en bærekraftig byutvikling. <p>Det er utarbeidet klimanorm og klimagassberegning som viser ambisjoner og</p>

		<p>løsning er ikke holdbar verken når det gjelder omlegging av vegen eller løsning på problemene knyttet til Skjold Skole. Skolen rapporterer om farlige situasjoner slik trafikken er i dag.</p> <p>7. Det er ikke realistisk å tro at unge mennesker skal klare seg uten bil, selv om det er kort veg til offentlig transport. Beboere i nabolaget har ca. 2 biler per boenhet. Underdimensjonering av parkeringsplasser i boligblokkene vil føre til uønsket fremmedparkering.</p> <p>8. Det er antydning av vi kan få veg til vår eiendom gjennom et parkeringshus. Bare tanken er absurd. (Bor innerst i Sørhaugen)</p> <p>9. Ønsker ikke fortetting slik planene fremlegges, men heller en naturlig fortetting i form av eneboliger og tomannsboliger. Sørhaugen er et trygt sted å bo med nærhet til skole, muligheter for lek og fritidsaktiviteter.</p>	<p>konsekvenser av tiltaket. Disse følger reguleringsplanen og er en del av beslutningsgrunnlaget.</p> <p>4. Delvis tatt til følge. Det har vært fokus på videreføring av områdets grønne preg og det skal etableres gode uteoppholdsareal med variert vegetasjon. Det er gjort en kartlegging av verdifull natur og store trær i området. Større trær på eiendommen vil bevares. Nye felles uteareal vil tilrettelegges for variasjon i lek og opphold for barn og voksne. Eventuelle fremmedarter i tiltaksområdet skal deponeres på forsvarlig måte slik at det forhindres spredning.</p> <p>5. Tatt til følge. Barn og unges oppvekstvilkår skal belyses og hensyntas i reguleringsplanen. Det skal redegjøres for og sikres tiltak som sikrer gode uteområder med lek, opphold og aktivitetsmuligheter for barn og unge. Variasjon i boligstørrelse og sammensetning vil gi rom for at barnefamilier kan bosette seg.</p> <p>6. Tatt til orientering. Adkomst til området er utredet i trafikk- og mobilitetsanalyse. Vurdering av kapasitet og behov for utbedringer av vegnettet er gjort i dialog med kommunen og rette vegmyndighet, som en del av plansaken. Det er gjennomført dialog med skolen om trafikksituasjonen. Planforslaget sikrer løsninger for en mer sikker trafikksituasjon i tilknytning til avkjørsel ved skolen, i tillegg til lav parkeringsdekning.</p> <p>7. Ikke tatt til følge. Parkeringsdekning vil reguleres i tråd med gjeldende parkeringsnorm jf. § 17 i KPA 2018, samt statlige og overordnede målsetninger om reduksjon i bilbruk. De overordnede målsetningene skal tilrettelegges for økt sykkelbruk gjennom bedre tilrettelegging og økt kvalitet.</p> <p>8. Tatt til følge. I tidligfase ble det utredet mulighet for tilkomst via et parkeringsanlegg. Denne løsningen ble imidlertid vurdert som lite aktuell. Parkeringsanlegget reguleres under blokkbebyggelse lengst nord i planområdet. Tilkomstvegen vil utbedres sammenlignet med dagens situasjon.</p> <p>9. Tatt til orientering. Se svarpunkt 1. Fortetting i et allerede eksisterende miljø er komplisert, da det er mange hensyn som skal ivaretas, både for eksisterende og nye beboere. Barn og unges interesser ivaretas med opparbeidelse av nye og varierte ute- og lekeareal. Det er lagt vekt på en variert boligsammensetning. I tillegg til leiligheter, regulerer planforslaget for en god andel rekkehus.</p>
3	Anne Berit Hodne og Håkon Hageberg Sørhaugen 1B (40/1740) 10.07.23	<p>1. Vår eiendom inngår i planområdet. Vi har ikke inngått avtale eller fått noe informasjon av Bono. Etterlyser nytt informasjonsmøte etter at det som var planlagt 16.mai ble avlyst. Planområdet må reduseres til å omfatte de eiendommer det er inngått avtale med, da reguleringsbestemmelser kan få store praktiske og økonomiske konsekvenser for den enkelte eiendom. (se grønn markering illustrasjon punkt 5)</p>	<p>1. Delvis tatt til følge. En reguleringsplan åpner opp for muligheter i et område, den gir ikke hjemmel til tiltak på annen persons eiendom uten privatrettslig avtale. Forslagstiller ønsker konstruktiv dialog om hvordan utvikling av Sørhaugen kan skje på best mulig måte for eksisterende og nye beboere. Det er lagt opp til medvirkning ut over det som er lovpålagt. Det ble gjennomført nabomøte 16.10.2023.</p>

2023.07.10 OK Anne
Berit Hodne og Håk

2. Planlagt lav parkeringsgrad vil medføre stor grad av fremmedparkering langs private veger, plasser, langs Skjoldlia, skole og kirke. Det må derfor legges til rette for tilstrekkelig med parkeringsplasser. Stiller spørsmål til hvordan bildelingsordning og lav parkeringsdekning vil fungere i praksis. Har ikke tro på at nye beboere vil klare seg uten bil. Publikumsrettet virksomhet og tjenesteyting vil også frembringe behov for parkering. Viser til problem med fremmedparkering i Sætervegen ifbm. utbygging der.
3. Trafikksituasjonen rundt Skjold skole er tidvis kaotisk. Særlig ved levering og hentetid. Biler blir parkert på begge sider av Skjoldlia og i kryss Skjoldlia/Sørhaugen, hvor biler stopper for å slippe av/på for så å snu i kryss Sørhaugen/Skjoldlia/innkjørsel til skole. Er bekymret for trafikksikkerheten. Å flytte innkjørsel til Sørhaugen lenger inn i Skjoldlia, vil trolig ikke bidra noe særlig til å bedre trafikksituasjonen ved skolen.
4. Området rundt Skjold skole bør inngå i planområdet (se illustrasjon under). Er bekymret for trafikkveksten i Skjoldlia og rundt innkjørsel til skolen, som følge av utbygging. Trafikksituasjonen ved skissert utbygging i Sørhaugen vil medføre mangedobling av trafikken i området rundt Skjold skole og i Skjoldlia. Dette må hensyntas i planarbeidet. Utbyggingen vil også bidra til mye tungtrafikk i byggeperioden. Det bør utarbeides en egen trafikkanalyse, samt risikoanalyse for området Skjold skole / Skjoldlia, for å se hvilke konsekvenser skissert utbygging vil få, både i byggeperioden og etter ferdig utbygging.

5. Viser til Trafikkanalyse for Skjold (02.07.22), der det anbefales at en bør

2. Tatt til orientering. Se svar privat merknad 2, punkt 7.
3. Tatt til orientering. Se svar privat merknad 2, punkt 6.
4. Delvis tatt til følge. Avgrensing av planområdet er gjort i samarbeid med planavdelingen i kommunen. Planområdet er utvidet til å inkludere tilkomstvegen til skolen for utbedring av den. Se også merknad 2 punkt 6.
5. Tatt til orientering. Overordnet trafikk- og stedsanalyse for Skjold har vært del av grunnlaget for planarbeidet. Avgrensing av planområdet er gjort i samarbeid med planavdelingen i kommunen. Området rundt skolen er ikke en del av planområdet, men det er sett i sammenheng. Planen regulerer for en mer trafikksikker løsning i tilknytning til skolens avkjørsel.
6. Tatt til følge. Det vil være fokus på videreføring av områdets grønne preg og etableres gode uteoppholdsareal med variert vegetasjon. Det er gjort en kartlegging av verdifull natur og store trær i området. Enkelte større trær på eiendommen bevarer.

se på muligheter for å anlegge av- og påstigningspunkt utenfor hjertesonen.

6. Vegetasjon langs vestsiden av Fanavegen bør bevares. For at området ikke skal fremstå alt for hardt/goldt er det viktig at eksisterende trær med en viss størrelse blir bevart, dette også med tanke på biologisk mangfold. Eksempel på trær som bør beholdes:

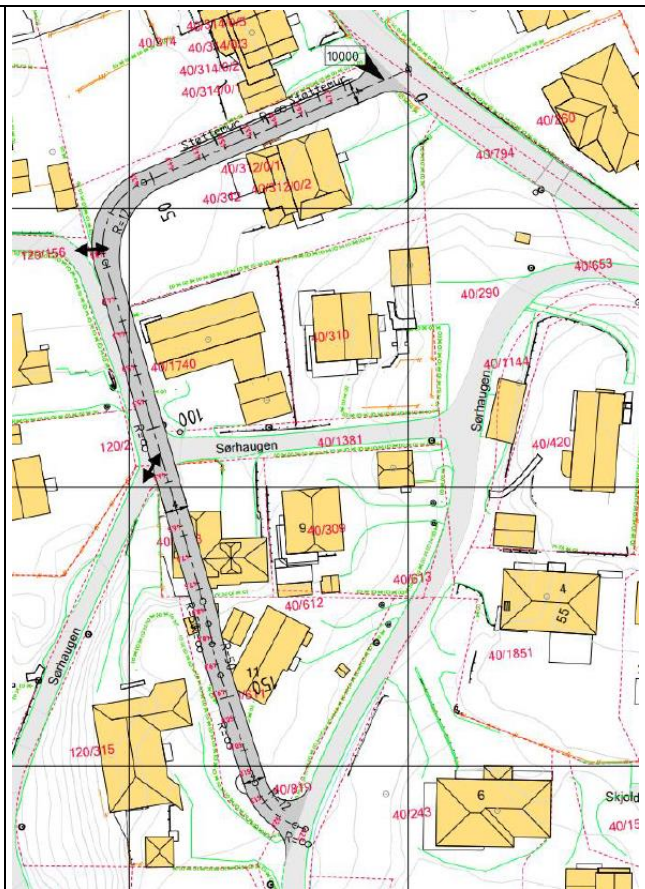

7. Påpeker at de fleste husene i planområdet er bygget etter 1960-tallet, og at det over en lengre periode har pågått en naturlig fortetting i området med småhusbebyggelse. Mener at innledende stedsanalyse ikke gir et riktig bilde av eksisterende bebyggelse innenfor planområdet ettersom den sier at *«en stor andel av bygningene er fra 1950-60 årene, andre bygninger er eldre gårdshus, tidligere villaer samt nyere eneboliger»*.
8. Planlagt bebyggelse er for omfattende og vil endre områdets karakter. Tetthet og høyde må reduseres i henhold til KPA, anbefaling i Steds- og trafikkanalyse for Skjold 2022, samt uttalelser fra Byantikvar og Byarkitekt. I KPA2018 er området definert som byfortettingssone. Ifølge bestemmelsene i KPA2018 §26.3.8 punkt a, skal byggehøyde tilpasses stedets særpreg. Dagens bebyggelse består av eneboliger, der de fleste boligene har 1 – 2 etasjer, mens noen få har 3 etasjer. Å tillate boligblokker med 4-5 etasjer vil helt klart bryte med stedets særpreg. Merknadsstiller støtter Byarkitektens og Byantikvarens innspill til planinitiativ (datert 25.04.2023) (utklipp i merknad).
9. Viser til utfordringer for næringsvirksomhet i Sætervegen 4. Der er det flere aktører som har prøvd seg, en del av disse har gått konkurs og i dag står deler av lokalene tomme. Vi vet at en del aktører som i utgangspunktet var interessert i å leie disse lokalene har takket nei, da de ikke har tilstrekkelig med parkeringsplasser å tilby. Ut fra dagens
7. Tatt til følge. Det er utarbeidet kulturminnedokumentasjon av bebyggelsen som skal rives. Denne beskriver eksisterende bebyggelse i større grad enn innledende dokumenter.
8. Tatt delvis til følge. Reguleringsplanen vil forholde seg til kvalitetskrav og føringer for høyder og volum i KPA. Planforslaget til varsel om oppstart viser en begrenset utbygging i tråd med overordnet plan, med variasjon i typologi. Det er utarbeidet innledende stedsanalyse (Opus 2023) som grunnlag for planen (jf. KPA § 26.4). For å sikre at den nye bebyggelsen harmonerer med det eksisterende boligmiljøet, er det viktig at utformingen tar hensyn til områdets estetiske kvaliteter og skala. Dette kan inkludere valg av materialer, farger, og landskapsarbeid som reflekterer det grønne, luftige preg som preger Skjold. Bebyggelsen er planlagt med en utforming som har elementer hentet fra bebyggelsen rundt, som takform, farge og materialitet. Det er også sett på eksisterende relasjoner mellom bygg og uterom (kantsoner) som er videreført i forslaget. Dette er gjort for at ny bebyggelse, som er av en annen skala enn dagens bebyggelse, skal tilpasses omgivelsene de blir en integrert del av.
9. Tatt til følge. Næringsformålet reguleres ikke til forretning eller tjenesteyting, men tilrettelegger for ungdomsklubb. Intensjonen er å skape en møteplass for ungdom i bydelen.

		situasjon kan vi ikke tro at det er behov for flere slike næringslokaler i området.	
4	<p>Toril og Ole Stene Sørhaugen 12 08.08.23</p> <p>2023.08.08 Toril og Ole Stene.pdf</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stiller seg uforstående til at utvikler kan utarbeide reguleringsplan over et område de ikke har råderett over. Forslagstillers eiendom inngår ikke i planområdet. Planområdet må reduseres til å omfatte de eiendommer det er inngått avtale med, da reguleringsbestemmelser kan få store praktiske og økonomiske konsekvenser for den enkelte eiendom. 2. Området består av småhusbebyggelse. Foreslåtte boligblokker på 4-5 etasjer er for omfattende og vil bryte med stedets særpreg og endre områdets karakter. Tettheten og byggehøyde må reduseres i henhold til KPA 2018 anbefaling, steds og trafikk analyse for Skjold, samt uttalelsene fra byantikvar og byarkitekt. Planforslaget tar ikke hensyn til retningslinjer i KPA om skjerpede krav til fortetting. Det er nok leiligheter i området. 3. Sørhaugen er et trygt sted å bo med nærhet til skole, muligheter for lek og fritidsaktiviteter. 4. Flere av boligene som foreslås revet er nye og det er ikke miljøvennlig å rive nesten nye eneboliger. 5. Foreslått utbygging vil medføre trafikale problemer på tilkomstveg inn til Sørhaugen, da vegen ikke har kapasitet til trafikkøkning som følge av planen. Skissert vegløsning er ikke holdbar da det vil bli farlig utkjørsel i Skjoldlia, som igjen øker faren for trafikale problemer i lyskrysset ved Skjold skole. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ikke tatt til følge Det er Bergen kommune som definerer plangrensen og avgrensning er satt i samarbeid med kommunen. En reguleringsplan åpner opp for muligheter i et område, den gir ikke hjemmel til tiltak på annen persons eiendom uten privatrettslig avtale. Det er lagt opp til medvirkning ut over det som er lovpålagt. Det ble gjennomført nabomøte 16.10.2023. Merknadsstillers eiendom reguleres iht. dagens situasjon. 2. Delvis tatt til følge. Reguleringsplanen forholder seg til kvalitetskrav i KPA. Stedsanalyse for Skjold er fulgt for overordnet grep og bebyggelse, men det er gjort lokale tilpasninger for å hensynta høydeforskjeller, skape variasjon i uttrykk og byggehøyder, og imøtekomme ønsker om aktive fasader. Plangrepet bryter delvis med stedsanalysens anbefalte antall etasjer i sone B (gjelder vinkelbygget i B/T), men vil sikre en dynamisk bygningsmasse som harmonerer med områdets topografi og KPA-målsetninger om knutepunktsutvikling i Bergen. Vinkelbygget reguleres med en nedtrapping mot lavere bebyggelse i sør og øst. Mot Fanavegen benyttes større variasjon i byggehøyde, der en mindre del av bebyggelsen reguleres for 6 etasjer. Målet er å skape gode gatesnitt ved å tilpasse byggehøyden slik at den gir en menneskelig skala og fremmer god kontakt mellom bygninger og utearealer iht. til anbefalingene i Arkitektur+. Taklandskap og fjernvirkning er også et viktig hensyn i dette henseende. For bygninger som overstiger fire etasjer, vil det være viktig å minske høydevirkningen sett fra gateplan ved hjelp av passende gesims- og takutforming eller ved tilbaketrunkne øvre etasjer. Bygg som er høyere enn dette vil få en god avslutning og møte med himmelen i tråd med noen enkle førende prinsipper, jf. Formingsveileder. 3. Tatt til orientering. Fortetting i et allerede eksisterende miljø er komplisert, da det er mange hensyn som skal ivaretas, både for eksisterende og nye beboere. Barn og unges interesser ivaretas med opparbeidelse av nye og varierte ute- og lekeareal, samt ungdomsklubb. 4. Tatt til orientering. Det er overordnede politiske beslutninger knyttet til areal-, transport- og klimastrategier som legger opp til fortetting langs bybane og lokalsentre i Bergen. Planområdet ligger i byfortettingssone i kommuneplanens arealdel (KPA 2018). Byfortettingssoner skal videreutvikles som bolig- og næringsområder. Fortetting innebærer at eksisterende bebygde arealer i sentrums- og knutepunktsområder får høyere utnyttning. Dette er med på å nå byens klimamål og for å oppnå en bærekraftig byutvikling. Klimanorm og klimagassberegning vil vise konsekvenser av tiltaket. Disse følger reguleringsplanen og er en del av beslutningsgrunnlaget. 5. Tatt til følge. Adkomst til området er vurdert som del av planarbeidet. Det reguleres for en ny og utbedret tilkomstveg. Denne skal dimensjoneres for å håndtere trafikken gjennom Sørhaugen. Forholdene rundt Skolens avkjørsel skal også utbedres.

5	<p>Atle Bjørn Høgholm Skjoldlia 3 5236 Rådal (40/260) 22.08.2023</p> <p> 2023.08.22 Høgholm merknad.pdf</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ser av kartplan at vis a vis Skjoldlia 3 er det et felles grøntanlegg, se grunnbok. Her går det frem at dette er øreinndeling på eiendommene. Hører denne parsellen er solgt nå. Dette må jo være feil. Sørlige delen mot nåværende veg har kommunen tatt av til fremtidig utbedring av veg til Sørhaugen. 2. Håper at kvotehøydene blir overholdt i Sørhaugen. 3. Synes at det underlig at trafikken skal økes på en allerede trafikkfarlig veg med skolelever og hjertesone. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til orientering. Det er usikkert hvilket grøntanlegg det refereres til, men antar at det refereres til grøntareal på skoletomten (gbnr. 40/21). Avgrensning av planområdet er gjort i samarbeid med planavdelingen i kommunen. Arealet på eiendom gbnr. 40/21 ligger utenfor plangrensen 2. Tatt til orientering. Høyder og volum er sett i sammenheng med føringer i KPA. For å sikre at den nye bebyggelsen harmonerer med det eksisterende boligmiljøet, er det viktig at utformingen tar hensyn til områdets estetiske kvaliteter og skala. Dette kan inkludere valg av materialer, farger, og landskapsarbeid som reflekterer det grønne, luftige preg som preger Skjold. Bebyggelsen er planlagt med en utforming som har elementer hentet fra bebyggelsen rundt, som takform, farge og materialitet. Det er også sett på eksisterende relasjoner mellom bygg og uterom (kantsoner) som er videreført i forslaget. Dette er gjort for at ny bebyggelse, som er av en annen skala enn dagens bebyggelse, skal tilpasses omgivelsene de blir en integrert del av. 3. Delvis tatt til følge. Adkomst til området er vurdert som del av planarbeidet. Det reguleres for en ny og utbedret tilkomstveg. Denne skal dimensjoneres for å håndtere trafikken gjennom Sørhaugen. Forholdene rundt skolens avkjørsel skal også utbedres. Det legges til grunn en lav parkeringsdekning i tråd med KPA 2018, der målet er å oppnå en større andel kollektivreisende, syklende og gående.
6	<p>Bonava Eier 40/290 17.08.2023</p> <p> 2023.08.17 Bonava merknad.pdf</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bonava informerer om at de eier eiendom 40/290 og er i forhandlinger med eiere av 40/312, 40/310, 40/309 om felles utvikling av eiendommene. Bonava vil snarlig be om oppstartsmøte for området de ønsker å utvikle. Og vil diskutere med BK om det er ønskelig med flere tilstøtende planer, eller om det er hensiktsmessig å samarbeide om større plan. <ol style="list-style-type: none"> 2. Plangrensen bør utvides til å omfatte større deler av Sørhaugen. For optimal planlegging burde en plan inkludere alle eiendommer som har adkomst via Sørhaugen. anbefaler at hele Sørhaugen sees under ett, og påpeker at skisserte plangrense bærer preg av «frimerkeplanlegging» og etterlater en rekke utfordringer knyttet til eiendommer utenfor planområdet: 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til orientering. I dialog med Bergen kommune reguleres nevnte eiendommer i denne plan for Sørhaugen. 2. Delvis tatt til følge. Avgrensning av planområdet er gjort i samarbeid med planavdelingen i kommunen. Plangrensen det refereres til i merknad er fra planinitiativ. Varslet planavgrensning er utvidet til å også inkludere eneboliger i sør. Adkomst til området er vurdert som del av planarbeidet. Det reguleres for en ny og utbedret tilkomstveg. Denne skal dimensjoneres for å håndtere trafikken gjennom Sørhaugen. Forholdene rundt Skolens avkjørsel skal også utbedres.

		<ul style="list-style-type: none"> • Fire boliger i sør som også ligger i byfortettingssonen bør vurderes i samme plan. Det er vanskelig å se for seg hvordan disse eiendommene kan utvikles i fremtiden dersom prosjektet realiseres iht mottatte skisser. • Adkomstveger til eiendommer vest for foreslått planområde er smale og bratte med mange uoversiktlige utkjørsler. Dette er forhold som bør avklares gjennom planarbeidet. • Plangrensen bør utvides til å omfatte større deler av Sørhaugen. For optimal planlegging burde en plan inkludere alle eiendommer som har adkomst via Sørhaugen. <p>3. Skisserte adkomstveg er uheldig da den blir sentral og opptar mye plass. Det bør tilstrebes løsning der adkomst til parkeringsanlegg kommer tettest mulig på resterende vegnett og bort fra uteområder og lekeplasser.</p> <p>4. Vegnettet på Sørhaugen er utfordrende sett opp mot dagens krav og ønsker. Vegene er smale og bratte med uoversiktlige utkjørsler, ingen har fortau. Viser til veger som ikke følger standard og som vil få tilkomst gjennom planområdet. Påpeker utfordringer som frisiktsoner, tilbud til myke trafikanter og stigningsforhold. (Se vedlegg merknad for bilder av veger).</p> <p>5. Reguleringsplan av slik størrelse må ta hensyn til omkringliggende bebyggelse og muligheter for fremtidig fortetting. Vegplanlegger har skissert muligheter for Sørhaugen som vil kunne bidra positivt til planen, og omkringliggende bebyggelse. Begge alternativ vil kunne bidra positivt til å lede trafikken bort fra sentrale områder i prosjektet og samtidig legge til rette for tryggere trafikkavvikling og fremtidig utvikling av større områder. For å finne beste løsninger må alternativene vurderes opp mot de planer som nå foreligger mtp hvilke eiendommer som er planlagt utviklet. Foreslåtte løsninger:</p>	<p>3. Tatt til følge. Konseptet for tilkomstveg er endret som del av planarbeidet. Adkomst til parkeringsanlegg vil komme tett på resterende vegnett.</p> <p>4. Tatt til følge. Adkomst til området er vurdert som del av planarbeidet. Det reguleres for en ny og utbedret tilkomstveg med fortau. Denne skal dimensjoneres for å håndtere trafikken gjennom Sørhaugen. Forholdene rundt Skolens avkjørsel skal også utbedres og gjøres mer trafikksikker enn dagens situasjon.</p> <p>5. Delvis tatt til følge. Se svar punkt 4.</p>
--	--	---	--

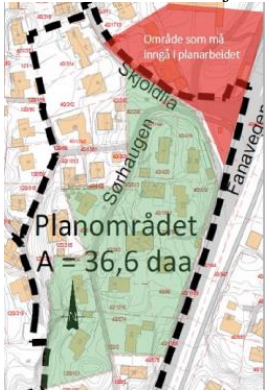

			
7	<p>Ulvhild Fauskanger Sørhaugen 5 23.08.2023</p> <p></p> <p>2023.08.23 Ulvhild Fauskanger merknad.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Viser til at Sørhaugen 5 har tinglyst vegrett til eiendommen. Merknadsstiller forventer at den blir respektert også i fremtiden. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til følge. Vegrett påvirkes ikke av tiltaket.
8	<p>Bergen Sportsfiskere 27.08.2023</p> <p></p> <p>2023.08.27 Bergen Sportsfiskere merknad</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Apeltunvassdraget er i dag det viktigste vassdraget rundt Nordåsvannet for reproduksjon av sjørørret. Det er derfor viktig at dette vassdraget blir skånet for forurensning og negativ påvirkning av ny utbygging. 2. Ønsker å være høringspart i videre planbehandlingen. 3. Hele planområdet har avrenning mot Apeltunvassdraget, og det viktigste er å sikre området, spesielt vestre del, mot partikkelavrenning i anleggsfasen. Tiltakene må også fungere ved store nedbørmengder. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tas til følge. Vassdraget ligger utenfor planavgrensning. Avbøtende tiltak for å hindre negativ påvirkning som følge av tiltaket er skret i bestemmelser og beskrives i plandokument. 2. Tas til følge. 3. Se svar punkt 1.

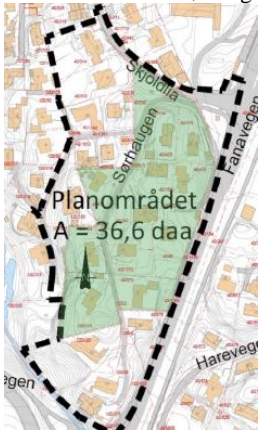

		<ol style="list-style-type: none"> 4. Det må ikke legges opp til utbygging i områder mot vest i skråningen ned mot Appeltunelven som i dag ikke er bebygget. Dette kan øke fare for forurensning mot vassdraget. 5. Kommuneplanen si byggegrense mot vassdrag (som er 10 m i byfortettingssonen) må reguleres til naturvern, med vekt på vern av kantvegetasjon og forbud av anleggsaktivitet. 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Se svar punkt 1 5. Se svar punkt 1
9	<p>Sunniva Brekke Sørhaugen 17 (120/101) 24.08.2023</p> <p>Vedlegg 88.pdf</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Merknadsstiller påpeker at det er et mangfold av feltvegetasjon ut over det som stedsanalysen skisserer. (viser til avisartikkel som vedlegg) 2. Merknadsstiller kommer med forslag til suppleringer i stedsanalysen av historisk karakter. Disse gjengis ikke her da de ikke har direkte relevans til planen, men viser til merknad. 3. De 3 eldste eneboligene er Sørhaugen 10 (120/2) (Rødlandshus), Sørhaugen 17 (120/101) (arkitekt B.Byrkjeland) og Sørhaugen 15 (120/104) (Flexihus/modifisert). 4. Foreslår at det tilrettelegges for eldre, for eksempel med et lite seniorsenter. Stiller spørsmål til behovsdekning på Skjoldtunet sykehjem. 5. Foreslår fellesfunksjoner: Gjesteparkering for bil, utleiedeler og bildelingsordning 6. s. 22 5.3 Trafikk, Infrastruktur, Renovasjon, Parkering: s. 23 <i>Vintervedlikehold av veg: Snumulighet ved eneboligene utenfor prosjektet i sør.</i> 7. Foreslår publikumsrettet virksomheter: treningslokale og Ungdomsherberge 8. Vedlegg til merknad: avisartikkel om hage og bilder av forskjellige planter mm. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til orientering. Blågrønne verdier er kartlagt som del av planarbeidet. Det vises til Naturmangfoldsvurdering som følger planforslaget. Avbøtende tiltak sikres i bestemmelsene. 2. Tatt til orientering. 3. Tatt til orientering. Eksisterende bebyggelse er kartlagt og vurdert som del av planarbeidet. Det vises til planforslaget kulturminnevurdering. 4. Tatt til orientering. Det tilrettelegges for et variert boligtilbud og fellesskapsløsninger for alle aldre. Det gjenspeiles blant annet i variert boligsammensetning. Planen har lagt vekt på å styrke tilbudet for unge, herunder ved etablering av ungdomsklubb. 5. Delvis tatt til følge. Det er ønskelig å legge til rettet for sykkelhub i tilknytning til aktive fasader mot Fanavegen, 6. Tatt til orientering. Det er litt usikkert hva merknadsstiller mener. Tolker det til at merknadsstiller ønsker snumulighet ved eneboliger utenfor prosjektet i sør. Adkomst til området er vurdert som del av planarbeidet. Det reguleres for en ny og utbedret tilkomstveg. Denne skal dimensjoneres for å håndtere trafikken gjennom Sørhaugen. Det tilrettelegges for snumuligheter langs vegen/gatetunet. 7. Tatt til følge. Se svar punkt. 4 8. Tatt til orientering.
10	<p>Sameiet Skjoldlia 10 /10A 40/314 30.08.2023</p> <p>2023.08.30 Sameiet Skjoldlia 10A merkn.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Byggehøyde på opp mot 5 etasjer er alt for høy ift. dagens bebyggelse. Fotavtrykket vil bli stort med blokker som også vil medføre mer trafikkstøy som blir «kastet» tilbake til bebyggelsen på østsiden av Fanavegen og mot Skjold skole. 2. Økt trafikk vil medføre negativ påvirkning på hjertesonen til Skjold skole. Det er allerede i dag stor trafikk i området som gir utfordringer for skolebarn til og fra skolen. Da også foreldre med biler leverer og henter sine skolebarn i hjertesonen skaper dette også farlige situasjoner. 3. Problem med fremmedparkering i området, som medfører dårligere 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Delvis tatt til følge. Reguleringsplanen vil forholde seg til kvalitetskrav i KPA. Stedsanalyse for Skjold er fulgt for overordnet grep og bebyggelse, men det er gjort lokale tilpasninger for å hensynta høydeforskjeller, skape variasjon i uttrykk og byggehøyder, og imøtekomme ønsker om aktive fasader. Plangrepet bryter delvis med stedsanalysens anbefalte antall etasjer i sone B (gjelder vinkelbygget i B/T), men vil sikre en dynamisk bygningsmasse som harmonerer med områdets topografi og KPA-målsetninger om knutepunktsutvikling i Bergen. Vinkelbygget reguleres med en nedtrapping mot lavere bebyggelse i sør og øst. Mot Fanavegen benyttes større variasjon i byggehøyde, der en mindre del av bebyggelsen reguleres for 6 etasjer.

		<p>oversikt og tilkomst.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Tilknytning til kommunalt dreneringssystem er mangelfullt i sørlig del av Skjoldlia. Her går det meste av overflatevann ned i grunnmassen. Det er bekymring for forandringer som følge av inngrepet av vannføringer i grunnmassene og hvor vannet fra Sørhaugen til slutt ender opp. Sees også i lys av klimaforandringer med bl.a. økende styrtregn. 5. Området ligger i tilknytning til randsonen til Apeltunvassdraget og vi frykter at en så stor fortetning vil gå negativt utover natur og biologisk mangfold. Det er i dag ett rikt fugleliv med tilhørende fauna/flora i hagene i planområdet. 6. Det må tilstrebes tilbud og samlingspunkt rettet mot ungdommen i alle nye utbyggingsplaner i Skjoldområdet. I dag er bybanen og Lagunen den største «ungdomsklubben» for ungdommen. 7. Vi i Sameie Skjoldlia 10/10A (40/314) lurer på hva det innebærer at vi er tatt med på planområdet og reguleringsplan for Sørhaugen? 	<p>Målet er å skape gode gatesnitt ved å tilpasse byggehøyden slik at den gir en menneskelig skala og fremmer god kontakt mellom bygninger og utearealer iht. til anbefalingene i Arkitektur+. Taklandskap og fjernvirkning er også et viktig hensyn i dette henseende. For bygninger som overstiger fire etasjer, vil det være viktig å minske høydevirkningen sett fra gateplan ved hjelp av passende gesims- og takutforming eller ved tilbaketrukne øvre etasjer. Bygg som er høyere enn dette vil få en god avslutning og møte med himmelen i tråd med noen enkle førende prinsipper, jf. Formingsveileder.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Delvis tatt til følge. Trafikksikkerhet og adkomst til området er utredet. Området rundt skolen er ikke en del av planområdet, men det er sett i sammenheng. Planen regulerer for en mer trafikksikker løsning i tilknytning til skolens avkjørsel. Håndheving av skolens hjertesone faller utenfor denne planens ansvar. 3. Tatt til orientering. Parkeringsdekningen er satt i dialog med kommunen, og reguleres i tråd med gjeldende parkeringsnorm jf. § 17 i KPA 2018, samt statlige og overordnede målsetninger om reduksjon i bilbruk. De overordnede målsetningene skal tilrettelegge for økt sykkelbruk og kollektiv gjennom bedre tilrettelegging og økt kvalitet. 4. Tatt til orientering. Det er utarbeidet VA-rammeplan for prosjektet som omtaler overvannshåndtering i planområdet. Prinsippet som legges til grunn er åpne overvannshåndtering, og det skal håndteres lokalt i området. 5. Tatt til følge. Vassdraget ligger utenfor planavgrensning. Avbøtende tiltak for å hindre negativ påvirkning som følge av tiltaket er sikret i planen. Det vil være fokus på videreføring av områdets grønne preg og det vil etableres gode uteoppholdsareal med variert vegetasjon. Det er gjort en kartlegging av verdifull natur og store trær i området. Større trær på eiendommen skal videreføres og er omfattet av hensynssone i plankart. 6. Tatt til følge. Det reguleres for et variert boligtilbud og fellesskapsløsninger, herunder ungdomsklubb. 7. Avgrensning av planområdet er gjort i samarbeid med planavdelingen i kommunen for å sikre en helhetlig tilnærming til utvikling av området, særlig med tanke på tema tilknyttet veg og mobilitet. Selv om eiendommen er innenfor planens avgrensning, betyr det ikke at det skal gjøres tiltak på eiendommen.
11	Geir O. Tveit Skjoldlia 10 (40/314) 30.08.2023	1. Identisk med merknad 10 fra Sameiet Skjoldlia 10 / 10A	1. Se svar på merknad 10

	 2023.08.30 Geir O. Tveit merknad.pdf		
12	Roar D. Nylund Sørhaugen 4 (40/1851) Skjoldlia 2 (40/418) 31.08.2023 2023.08.31 Roar D Nylund merknad.pdf	<ol style="list-style-type: none"> 1. Blokkbebyggelse med leiligheter langs Fanavegen vil kunne være et fornuftig innslag i området. De vil få svært solrike uteplasser mot vest, med fin utsikt (avhengig av hva som bygges foran), og samtidig vil de kunne dempe trafikkstøyen fra Fanavegen mot resten av området. 2. Det virker noe gammeldags å plassere høye bygg på opp mot 4 etasjer på toppen av åsryggen langs selve Sørhaugen, noe som vil virke svært ruvende. Ved en blokkbebyggelse i øst langs Fanavegen, vil det være en fin nedtrapping mot vest med lavere bebyggelse langs selve Sørhaugen. Lavere rekkehusbebyggelse mot vest vil øke bokvaliteten for blokkleilighetene i bakkant av disse, samt gjøre selve gaten mer barnevennlig. Stedsanalysen for området tilrår bebyggelse på 2-3 etasjer langs Sørhaugen fra nummer 9 og sørover, samt langs vestsiden av Sørhaugen. 3. For eksisterende bolig i Sørhaugen 4 (bnr 1851) er det lagt veg og fortau over parkeringen foran huset. Dette var en påkrevd parkering for å få godkjent byggingen av huset, og er også på privat grunn. Det må derfor finnes en løsning slik at huset ikke mister dette parkeringsarealet. 4. Det er også plassert en boligblokk delvis inne på tomten til Sørhaugen 4 (bnr 1851), i det sørøstre hjørnet. Man skulle forvente at det i det minste vil være minimum 4 meters avstand mellom planlagt bebyggelse og tomtengrense. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til orientering 2. Tatt til følge. Reguleringsplanen vil forholde seg til kvalitetskrav i KPA. Bebyggelsen er planlagt med en utforming som har elementer hentet fra bebyggelsen rundt, som takform, farge og materialitet. Det er også sett på eksisterende relasjoner mellom bygg og uterom (kantsoner) som er videreført i forslaget. Dette er gjort for at ny blokkbebyggelse, som er av en annen skala enn dagens bebyggelse, skal tilpasses omgivelsene de blir en integrert del av. Blokkbebyggelsen i øst vil bidra til å redusere vegstøy inn i området. Vestlig del av planområdet reguleres for bebyggelse på maksimalt 3 etasjer. 3. Tatt til følge. Vegrett påvirkes ikke av tiltaket. Før det eventuelt skal gjøres tiltak på annen persons eiendom må det til en privatrettslig avtale mellom partene. 4. Se svar punkt 3. Forslagsstiller har vært i dialog med merknadsstiller i prosessen.
13	Ove Herland 40/1381 30.08.2023 2023.08.30 Ove Herland merknad.pdf	<ol style="list-style-type: none"> 1. Merknadsstiller vil gjerne vite hva som er planen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til følge. Det er lagt opp til medvirkning ut over det som er lovpålagt. Det ble gjennomført nabomøte 16.10.2023. Det skal så utarbeides et plangrep som legges ut på offentlig ettersyn der det igjen er mulig å komme med innspill på planforslaget.
14	Jan-Robert R. Nienhuis Sigrid R. Nienhuis Sørhaugen 9B (40/1513) 30.08.2023 2023.08.30 Jan-Robert Nienhuis	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bekymret for trafiksikkerhet pga. økte trafikkmengden i Skjoldlia og ved skolen, som følge av tiltaket. Spesielt bekymret for hvordan det vil påvirke Skjold skole og trekker frem hjertesonen som tiltak for å få ned bilbruk. 2. Trafikksituasjonen ved Skjold skole langs Skjoldlia framstår allerede som veldig kaotisk og uholdbar. Spesielt i høst- og vintermånedene, og ved skolestart i august. Biler parkeres på begge sider av Skjoldlia og i krysset mellom Skjoldlia og Sørhaugen, hvor biler stopper for av og påstigning før de snur i krysset. Skolen parkeringsplass er overfylt og uoversiktlig. Å flytte innkjørselen til Sørhaugen lengre inn i Skjoldlia vil ikke forbedre trafiksituasjonen. Det er den økte trafikken som er problemet, og vil 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til følge. Adkomst til området er vurdert som del av planarbeidet. Det reguleres for en ny og utbedret tilkomstveg. Denne skal dimensjoneres for å håndtere trafikken gjennom Sørhaugen. Forholdene rundt skolens avkjørsel skal også utbedres. Det legges til grunn en lav parkeringsdekning i tråd med KPA 2018, der målet er å oppnå en større andel kollektivreisende, syklende og gående. Håndheving av skolens hjertesone faller utenfor denne planens ansvar. 2. Se svar punkt 1. 3. Tatt til følge. Avbøtende tiltak i bygge- og anleggsfasen sikres som del av

	<p>forverre en allerede trafikkfarlig veg.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Bekymret for trafikk sikkerhet i bygge- og anleggsfase på tilkomstveg forbi barneskolen. Byggeaktiviteten vil øke trafikk av tungbiler og annet utstyr, noe som kan være farlig for barn som går eller sykler til skolen. 4. Bekymret for at støyende aktivitet i anleggsfasen vil forstyrre læring og konsentrasjon både innendørs og utendørs i skoletiden. 5. Bekymret for økt luftforurensing/støv i bygge og anleggsfasen. Dette kan være skadelig for barns helse, og kan påvirke barnas konsentrasjonsevne og generelle trivsel. 6. Overordnet stedsanalyse for Skjold fremmer viktigheten av å utforske muligheter for av- og påstigningspunkter utenfor hjertesonen. 7. Ber om at det utarbeides en trafikkanalyse som ser på konsekvensene for området ved Skjold skole og Skjoldlia, både i anleggsfase og driftsfase. Det bør også utføres en risikoanalyse for å evaluere potensiell risiko for trafikk sikkerhet, tilgjengelighet og generell livskvalitet i området. 8. Området rundt Skjold skole bør inngå i reguleringsplanen: 9. Er bekymret for hvilke konsekvenser lav parkeringsdekning og bildeleordninger vil ha for parkeringssituasjonen i området. Manglende tilstrekkelig parkeringsplasser vil føre til fremmedparkering både lokalt på private veger og området, samt langs Skjoldlia, ved skolen og kirken. Påpeker at det er et problem med fremmedparkering i området i dag. Sprengt kapasitet på bybanen fører til økt bilbruk. 10. For å sikre et sunt, trygt og bærekraftig nærmiljø, er det nødvendig å vurdere grundig de negative konsekvensene av økt bilbruk som følge av et byggeprosjekt. Påpeker negative konsekvenser ved stor trafikkøkning: <ol style="list-style-type: none"> a. <i>Trafikksikkerhet</i>: En betydelig økning i biltrafikken fører til økt risiko for trafikkulykker. Dette blir spesielt bekymringsfullt for 	<p>bestemmelsene, spesielt mht. skoleveg.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Tatt til orientering. Støyforhold utredes som del av støyrapport. Støy i bygge- og anleggsfasen er håndtert gjennom gjeldende regelverk, dette innebærer også avbøtende tiltak. 5. Tatt til følge. Det sikres utarbeidelse av plan for håndtering av støy og støv i anleggsfasen. 6. Se svar punkt 1. 7. Tatt til følge. Det er utarbeidet trafikkanalyse som del av planarbeidet. 8. Ikke tatt til følge. Avgrensning av planområdet er gjort i samarbeid med planavdelingen i kommunen. Dette omfatter ikke skoletomten. 9. Tatt til orientering. Parkeringsdekning settes i dialog med kommunen, og reguleres i tråd med gjeldende parkeringsnorm jf. § 17 i KPA 2018, samt statlige og overordnede målsetninger om reduksjon i bilbruk. De overordnede målsetningene skal tilrettelegges for økt sykkelbruk og kollektiv gjennom bedre tilrettelegging og økt kvalitet. 10. Tatt til følge. Adkomst til området er utredet og vurdering av behov for utbedringer av vegnettet er gjort i dialog med kommunen og rette vegmyndighet. Det er gjennomført dialog med skolen om trafikk situasjonen der. Trafikk, mobilitet, og støyforhold er utredet i planarbeidet, herunder i trafikk- og mobilitetsanalyse og støyrapport. Avbøtende tiltak er sikret i plankart og bestemmelser. Herunder rekkefølgekrav til opparbeiding av nye fortausarealer og støytilltak.
--	--	--

<p>b. <i>Søyt og livskvalitet</i>: Økt trafikk fører til høyere støynivåer som forstyrrer søvn og trivsel.</p> <p>c. <i>Trafikkflyt og slitasje</i>: Mer trafikk kan skape trafikkork, forsinkelser og forverre vegslitasje.</p> <p>d. <i>Miljøpåvirkning</i>: Flere biler fører til mer luftforurensning og klimautslipp, motvirker bærekraftsmål og påvirker helsen til lokalsamfunnet.</p> <p>11. Mener at innledende stedsanalyse ikke gir et riktig bilde av eksisterende bebyggelse innenfor planområdet. Påpeker at en betydelig andel av boligene i området er oppført etter 1960-tallet, og at det har pågått en naturlig fortetting over lengre tid.</p> <p>12. Viser til bestemmelse for byfortettingssone i KPA §26.3.8 som sier at byggehøyden skal harmonere med områdets særpreg. Bebyggelsen består i dag hovedsakelig av eneboliger på 1-2 etasjer, og noen få på 3 etasjer. Blokker på 4-5 etasjer vil være vesentlig høyere enn eksisterende bebyggelse og bryte med stedets særpreg. Dette kan medføre en betydelig forstyrrelse av områdets visuelle identitet og atmosfære.</p> <p>13. Anbefaler gradvis fortetting med tette-lave bygningstyper som rekkehus, tomannsboliger og flermannshus. Fraråder blokkbebyggelse, jf. Byarkitektens argument for bevaring av områdets karakter og estetikk ved å unngå høy byggehøyde og store skala endringer.</p> <p>14. Støtter byantikvarens innspill datert 27.04.23 og Byarkitektens innspill datert 25.04.2023. (Innspill referert i merknad).</p> <p>15. Anbefaler å plassere ny bebyggelse på ulike nivå i terrenget for å minimalisere inngrep i naturen og beholde det opprinnelige terrenget og vegetasjonen.</p> <p>16. Anbefaler å vurdere byggehøydene på de ulike bygningene i sammenheng for å sikre harmoni og gode proporsjoner i mellomrommene. Oppfordrer til variert taklandskap og mindre bygningsvolumer som skaper en menneskelig skala.</p> <p>17. Anbefaler å trekke bebyggelsen lengre øst for Fanavegen og etablere en grønn buffer mellom ny bebyggelse og veien. Skeptisk til plassering av aktive fasader mot Fanavegen, med oppfordring til å knytte slike funksjoner til tun og gangveger for å sikre gode oppholds- og møteplasser.</p> <p>18. Anbefalingene (oppsummering av byarkitekten sine innspill) over understreker nødvendigheten av hensynsfull og kontekstsensitiv tilnærming til byutvikling i området. Det legges vekt på å bevare estetikk, natur og lokal identitet, som motsier prosjektets gjennomførbarhet og hensiktsmessighet.</p>	<p>11. Tatt til orientering</p> <p>12. Delvis tatt til følge. Reguleringsplanen vil forholde seg til kvalitetskrav og føringer for høyder og volum i KPA. For å sikre at den nye bebyggelsen harmonerer med det eksisterende boligmiljøet, er det viktig at utformingen tar hensyn til områdets estetiske kvaliteter og skala. Dette kan inkludere valg av materialer, farger, og landskapsarbeid som reflekterer det grønne, luftige preg som preger Skjold. Bebyggelsen er planlagt med en utforming som har elementer hentet fra bebyggelsen rundt, som takform, farge og materialitet. Det er også sett på eksisterende relasjoner mellom bygg og uterom (kantsoner) som er videreført i forslaget. Dette er gjort for at ny bebyggelse, som er av en annen skala enn dagens bebyggelse, skal tilpasses omgivelsene de blir en integrert del av.</p> <p>13. Se svar punkt. 12</p> <p>14. Tatt til orientering</p> <p>15. Tatt til følge. Det vil etterstrebes god terrengtilpassing i planområdet.</p> <p>16. Se svar punkt 12.</p> <p>17. Tatt til orientering. Det vil være fokus på videreføring av områdets grønne preg og det vil etableres gode uteoppholdsareal med variert vegetasjon. Det er gjort en kartlegging av verdifull natur og store trær i området, det vises til naturmangfoldsvurdering. Enkelte større trær på eiendommen skal bevares. Bebyggelsen i øst er plassert mht. å få gode uteoppholdsarealer, samt for å oppnå gode støyforhold.</p> <p>18. Tatt til orientering. Se svar punkt 12</p>
--	---

		<p>19. Ønsker at eksisterende trær av betydelig størrelse bevares, både av estetiske grunner og for å opprettholde biologisk mangfold i området.</p> <p>20. Merknadsstillers eiendom er inkludert i planområdet, og de påpeker at de ikke har inngått noen avtale. Etterlyser også informasjon om informasjonsmøte.</p> <p>21. Syntes det er problematisk at det kan utarbeides reguleringsplan på annenmanns grunn, da bestemmelser potensielt kan ha store konsekvenser for berørte eiendommer.</p> <p>22. Planområdet bør begrenses til de eiendommer det er inngått avtale med:</p> 	<p>19. Tatt til følge. Enkelte større trær på eiendommen skal bevares.</p> <p>20. Tatt til følge. Avgrensning av planområdet er gjort i samarbeid med planavdelingen i kommunen. Det er lagt opp til medvirkning ut over det som er lovpålagt. Det ble gjennomført nabomøte 16.10.2023.</p> <p>21. Tatt til orientering. En reguleringsplan åpner opp for muligheter i et område, den gir ikke hjemmel til tiltak på annen persons eiendom uten privatrettslig avtale.</p> <p>22. Ikke tatt til følge. Avgrensning av planområdet er gjort i samarbeid med planavdelingen i kommunen, for å se utbyggingsområdet i en større sammenheng med omgivelsene, og sørge for gode koblinger til og utrede behov på, eksisterende infrastruktur. Se også pkt. 21.</p>
	<p><u>Høringsinstanser:</u></p>		
1	<p>Statsforvalter 29.08.2023</p> <p>2023.08.29 Statsforvalter uttalel</p>	<p>1. Ser positivt på at det nå startes opp reguleringsplan for et større område på Skjold. Skjold har vært preget av omfattende boligutbygging på enkelttomter uten helhetlig plan, som har lagt press på eksisterende grønnsstrukturer og potensialet i samordning.</p> <p>2. Planleggingen skal være helsefremmende gjennom å fremme faktorer som styrker helse og livskvalitet, og som bidrar til å verne mot negative faktorer, jf. folkehelselova §4. Et sentralt element i folkehelsesatsingen er å sikre barn og unge gode oppvekstforhold, jf. Regionalplan for folkehelse 2014-2025. Folkehelseperspektivet skal vurderes i alle planer, jf. plan- og bygningsloven §3-1.</p> <p>3. Kommunens mål om arealnøytralitet bør følges opp også i private arealplanleggingsprosesser. Gjennom planlegging av et større område vil det øke mulighetsrommet for å sikre grøntstrukturen og minimere foravtrykket på ny bebyggelse. Vi viser her til merknader fra Miljøetaten</p>	<p>1. Tatt til følge.</p> <p>2. Tatt til følge. Planen vil tilrettelegge for barn og unges oppvekstvilkår blant annet ved å skape gode uteoppholdsrom med plass til lek og rekreasjon, herunder ungdomsklubb. Ny bebyggelse og uteoppholdsareal skal plasseres og utformes slik at krav og retningslinjer for håndtering av støy i planlegging og bygg følges. Det skal lages plan for håndtering av støy og støv i anleggsfasen. Forholdene rundt skolens avkjørsel har vært vurdert og utbedres som del av planen.</p> <p>3. Tatt til følge. I bymiljøetatens merknad til oppstart av planarbeid (17.04.23) ber de om at planforslaget legger til rette for sammenhengende grønnsstrukturer gjennom området som forbinder grøntområdet i vest slik anbefalingskartet i Stedsanalyse for Skjold (2022) illustrerer, og at store trær kartlegges og ivaretas i planleggingen. (Se også Bymiljøetatens merknad nr.</p>

		<p>til oppstart av planarbeidet.</p> <p>4. Det fremgår av referat fra oppstartsmøte med kommunen at Fanavegen i dag utgjør en barriere mellom planområdet og områdene på østsiden av veien. Kommunen bør vurdere, i samarbeid med fylkeskommunen, å redusere/stoppe gjennomgangstrafikken på Fanavegen. Vi vil her blant annet vise til flytting av trafikken på E39 til den nye Osvegen. Redusert biltrafikk vil redusere trafikkstøy og redusere barriereeffekter av veien forbi planområdet og Skjold skole.</p> <p>5. Konsekvenser for endret arealbruk skal vurderes i forhold til Naturmangfoldsloven §§7 til 12.</p> <p>6. Det skal utarbeides ROS analyse som viser risiko og sårbarhet som har virkning for om arealet er egnet til utbygging, og eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging.</p>	<p>4). Det vil etableres grønnstrukturer i og gjennom planområdet i form av felles uteoppholdsareal og beplantning. Verdifull natur og store trær er kartlagt og enkelte større trær skal bevares.</p> <p>4. Tatt til orientering.</p> <p>5. Tatt til følge. Det vises til naturmangfoldsvurdering, der også avbøtende tiltak er beskrevet.</p> <p>6. Tatt til følge. Det er utarbeidet ROS-analyse som viser risiko og sårbarhet som har virkning for om arealet er egnet til utbygging, og eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging. Analysen legges til grunn for planprosessen.</p>
2	<p>Vestland fylkeskommune (VLFK) 01.09.2023</p> <p>2023.09.01 Vestland fylkeskommune utta</p>	<p>Arkitektur og estetikk:</p> <p>1. Planen må legge til rette for sosial bærekraft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vekt på god bokvalitet med boliger som har god tilgang på skjermet uteareal, lys og luft. • Variert størrelse på boligene for å muliggjøre en differensiert sammensetting av beboere og et mangfoldig nabolag • Krav til bokvalitet må vektes tyngre enn høy utnyttelsesgrad <p>2. Oppfordrer til fokus på universell utforming og livsløpstilpassede bo- og nærmiljø.</p> <p>3. Det må skapes et godt samspill med områdets karakter og egenart. Planen bør tilføre området nye kvaliteter og tilbud, samtidig som den binder sammen element (nye og eksisterende boliger, naturområder, veg), og fungerer som en naturlig del av området. Gjelder særlig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omfang og grad av utnyttelse • Tilpasset arkitektur • Eksisterende særpreg • Byggehøyder og fjernvirkning <p>4. Terrenginngrep må gjøres skånsomt og med minst mulig omfang.</p> <p>5. Det er viktig å tilrettelegges for gode møteplasser og fellesareal, fortrinnsvis universelt utformet for å sikre tilkomst for alle.</p> <p>6. Krav til estetikk og strøkstilpassing bør sikres i bestemmelser.</p> <p>Landskap og naturmangfold:</p> <p>7. Nye bygg må tilpasses stedet. Vurdering av biologisk mangfold bør være del av planarbeidet.</p>	<p>1. Tatt til følge. Planområdet består hovedsakelig av spredt småhusbebyggelse, men det ligger i et område som gjennomgår store endringer i bebyggelsesstrukturer. Med flere realiserte og pågående boligprosjekt, består Skjold i dag av en sammensatt bygningstypologi som spenner fra spredt småhusbebyggelse til tettere urbane blokk-strukturer. Den eksisterende demografiske sammensetningen i Skjold består hovedsakelig av barnefamilier. For at innbyggerne skal kunne bli boende i området gjennom ulike livsfaser og for ulike grupper, trengs det et større mangfold i boligtypene. Ved å inkludere rekkehus/flermannsboliger og leiligheter av ulike størrelser og prisklasser i den nye utviklingen, kan man tilby boligtyper som fortsatt er attraktive for denne gruppen. Samtidig kan blokkbebyggelsen tiltrekke seg yngre voksne og eldre som kanskje ønsker mindre vedlikeholdskrevende boliger. For å støtte en positiv utvikling i området og tilby fasiliteter til yngre, er det planlagt lokaler på gateplan for fellesfunksjoner. Det skal legges vekt på gode bokvaliteter og skjermet uteareal. Mot Fanavegen kan boligkroppen fungere som en støyskjerm mot bakenforliggende uteareal og bebyggelse.</p> <p>2. Tatt til følge. Universell utforming legges til grunn for utforming i planområdet iht. TEK. Areal for lek og opphold skal tilpasses ulike aldersgrupper. Tilkost til boliger, felles uteoppholdsareal, sentrale ferdselslinjer og møtepunkt mm. vil være universelt tilgjengelige.</p> <p>3. Tatt til følge. Se svar punkt 1. For å sikre at den nye bebyggelsen harmonerer med det eksisterende boligmiljøet, er det viktig at utformingen tar hensyn til områdets estetiske kvaliteter og skala. Dette kan inkludere valg av materialer, farger, og landskapsarbeid som reflekterer det grønne, luftige preg som preger Skjold. Bebyggelsen er planlagt med en utforming som har elementer hentet fra bebyggelsen rundt, som takform, farge og materialitet. Det er også sett på eksisterende relasjoner mellom bygg og uterom (kantsoner) som er videreført i forslaget. Dette er gjort for at ny bebyggelse, som er av en annen</p>

	<p>8. Det bør søkes å bevare (og eventuelt tilføre) blågrønne element i planområdet på en god måte. Større trær bør søkes ivarettatt.</p> <p>9. Støtter kommunen sin vurdering om at hageanlegget rundt Skjoldlia i størst mulig grad bør søkes bevart. Dette vil gi området verdifulle grønne kvaliteter som dels kan benyttes til rekreasjon, lek og turområde.</p> <p>Barn og unges interesser:</p> <p>10. Det må sikres gode uteareal. Kvalitet og tilgjengelighet må være slik at barn kan bevege seg til og fra på en trygg og naturlig måte.</p> <p>11. Utforming på uteareal må være av høy kvalitet både estetisk og materielt, og kunne benyttes av alle aldersgrupper. Lekeareal bør utformes slik at det er universelt utformet, har god og attraktiv utforming og tilfører området gode kvaliteter både som lekeområde og møteplass.</p> <p>12. Trygg skoleveg må sikres.</p> <p>Universell utforming:</p> <p>13. Universell utforming må ligge til grunn for valg av løsninger tidlig i planleggingen. Dette gjelder særlig tiltak for å lette orientering og fremkommelighet i området for svaksynte og hørselshemmede.</p> <p>14. Gode stier gjennom fellesareal og grøntområder vil styrke muligheten til bruk av disse til lek, tur og gjennomfartsåre for myke trafikanter. Det anbefales å legge til rette for ferdsel som er universelt utformet i disse områdene.</p> <p>Folkehelse:</p> <p>15. Støy bør redegjøres for i tidlig fase, og legges til grunn for plassering og utforming av bygg. Ved gode arkitektoniske løsninger vil boliger kunne skjermes og det kan skapes trivelige uteareal.</p> <p>Klima, energi og naturfare:</p> <p>16. Oppfordrer til bruk av klimavennlige materialer. Bestemmelsene bør sette krav til materialbruk og energiløsninger i nye bygg, for både bygge- og driftsfasen og i et livsløpsperspektiv. Holdbar og bærekraftig byggeskikk tar hensyn til både sosiale behov og nødvendige tiltak for klimaomstilling. For eksempel bør det unngås å bruke betong der det er mulig ettersom betong har et høyt klimafotavtrykk.</p> <p>17. Det bør tilrettelegges for, og settes krav til ladeinfrastruktur.</p> <p>Overvannshåndtering:</p> <p>18. Gitt endringer i klima og forventet økt nedbør, er det svært viktig at det fra tidlig planlegging er stort fokus på håndtering av overvann i planområdet.</p>	<p>skala enn dagens bebyggelse, skal tilpasses omgivelsene de blir en integrert del av.</p> <p>4. Tatt til følge. Det skal etterstrebes minst mulig terrenginngrep. Herunder skal ny bebyggelse tilpasset terrenget ved bruk av varierte byggehøyder og saksing.</p> <p>5. Tatt til følge. Se svar punkt 2.</p> <p>6. Tatt til følge. Bestemmelsene sikrer at prinsipper i formingsveileder skal legges til grunn. Denne legger føringer for utforming og estetikk for prosjektet.</p> <p>7. Tatt til følge. Se punkt 3 og 4. Naturmangfoldsvurdering er utarbeidet som del av planforslaget.</p> <p>8. Tatt til følge. Verdifull natur og større trær er kartlagt i naturmangfoldsvurdering. Deler av vegetasjonen skal bevares, herunder er større trær sikret med hensynssone for naturmiljø.</p> <p>9. Tatt til følge. Se punkt 8.</p> <p>10. Tatt til følge. Se også svar punkt 2. Planen tilrettelegger for barn og unges oppvekstvilkår blant annet ved å skape gode uteoppholdsrom med plass til lek og kreativitet. Ny bebyggelse og uteoppholdsareal skal plasseres og utformes slik at krav og retningslinjer for håndtering av støy i planlegging og bygg følges, og eventuelt avbøtende tiltak iverksettes.</p> <p>11. Tatt til følge. Det tilrettelegges for gode uteareal som innbyr til lek, rekreasjon og opphold for varierte brukergrupper. Det er igangsatt medvirkning med barn og unge blant annet for å få innspill til ønsker for tilbud i utearealer.</p> <p>12. Tatt til følge. Adkomst til området skal utbedres, herunder trafiksikkerhet knyttet til skoleveg. Det reguleres ytterligere fortau i tilknytning til skolens avkjørsel.</p> <p>13. Tatt til følge. Universell utforming vil legges til grunn for utforming i planområdet. Se punkt 2.</p> <p>14. Tatt til følge. Det tilrettelegges for trafiksikker og god fremkommelighet for gående internt i planområdet. Det skal etableres flere stier som kobler boligområdet til sentrale målpunkt internt og eksternt. Universell utforming legges til grunn for utforming av planområdet.</p> <p>15. Tatt til følge. Det er utarbeidet støyrapport, som er lagt til grunn ved utforming av bebyggelse og uterom.</p>
--	--	--

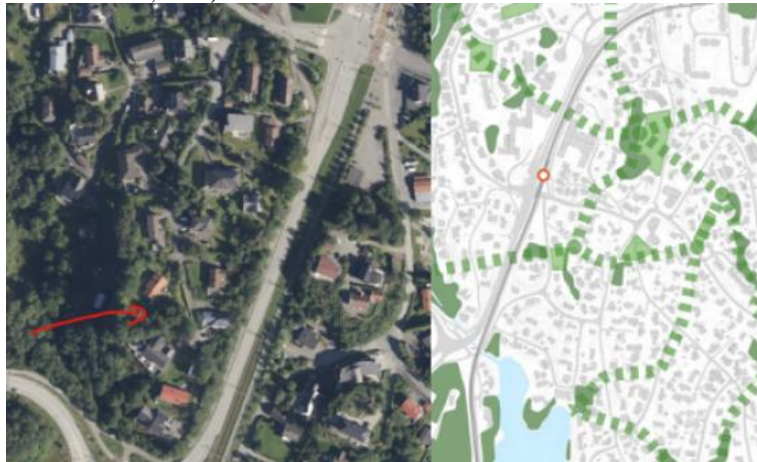
	<p>19. Flomfare må vurderes i planarbeidet</p> <p>20. Viser til Vestland fylkeskommunes klimaplan (2022-2035) som må hensyntas i videre arbeid: https://www.vestlandfylke.no/globalassets/klima-og-natur/regional-klimaplan/regional-plan-forklima-2022-2035-vedtatt-i-ft-des-2022.pdf</p> <p>Kulturminner:</p> <p>21. Kulturminner og kulturmiljø skal dokumenteres på et tidlig stadie i planen. Dette innebærer at eventuelle kulturminner og kulturmiljø blir omtalt, verneverdier vurdert og tatt hensyn til, og planens virkning for kulturminneverdier skal gjøres rede for.</p> <p>22. Viser til St.meld. 16 (2019-2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken – Engasjement, bærekraft og mangfold, der kulturmiljø vektlegges som en del av bærekraftig by- og stedsutvikling. Den fastsetter viktigheten av begrepet kulturmiljø som understreker helhet og sammenheng fremfor enkeltobjekt. I tillegg til fortidsminner, bygg/bygningsmiljø, er det viktig å kartlegge og gjøre rede for f.eks. tekniske kulturminner, steingarder, gamle ferdselsårer, utmarksminner og andre kulturlandskapstrekk.</p> <p>23. VLFK har ikke kjennskap til automatisk fredede kulturminner i planområdet, men gjør oppmerksom på meldeplikten etter kulturminneloven § 8. 2 ledd. Under opparbeiding av feltet må det unngås inngrep i/ skade på eventuelle kulturlandskapstrekk som steingarder, eldre veger/stier, bakkemurer, tufter mm.</p> <p>24. Det er heller ikke registrert nyere tids kulturminner som enkeltobjekt i planområdet, men ettersom planen innebærer rivning av det meste av de eksisterende bygningene innenfor avgrensingen, er det særskilt viktig at det blir gjort en grundig vurdering av hvilke konsekvenser tiltaket vil få for det eksisterende kulturmiljøet, og hvilke fjernvirkninger tiltaket vil ha.</p> <p>25. Det er viktig at volum, utforming, høyder, nær- og fjernvirkning på den samlede nye bygningsmassen og tilhørende infrastruktur blir tilpasset det eksisterende kulturmiljøet.</p> <p>26. Viser ellers til, og støtter, Byantikvaren i sin foreløpige uttale der de ber om at den eksisterende bygningsmassen ivaretas, og at en fortetting må bygge videre på områdekarakteren i tråd med kommunen sin kulturminnestrategi.</p> <p>27. Ber om at kulturmiljøinteresser blir omtalt, verneverdier vurdert og tatt hensyn til i videre arbeid. Dersom planforslaget er i konflikt med nasjonale eller vesentlig regionale kulturmiljøinteresser kan VLFK fremme innsigelse til planen ved offentlig ettersyn. Vil derfor gjøre oppmerksom på viktigheten av å avklare spørsmål knyttet til kulturminneverdier på et tidlig tidspunkt i planprosessen.</p>	<p>16. Delvis tatt til følge. Klimagassregnskap og klimanorm belyser ambisjoner for bærekraftige løsninger og tiltak er vurdert som del av plansaken. Bestemmelsene åpner for etablering av solenergianlegg på tak. Det er gjennomført en ombrukskartlegging vedlagt planforslaget.</p> <p>17. Tatt til følge. Bestemmelsene sikrer ladeinfrastruktur for biler og sykler.</p> <p>18. Tatt til følge. Det vil sikres gode løsninger for overvann i planområdet. Det skal utarbeides VA-rammeplan og tiltak innarbeides i planen.</p> <p>19. Tatt til følge. Flomfare håndteres i VA-rammeplan.</p> <p>20. Tatt til følge. Klimaplan for Vestland hensyntas i arbeidet. Se svar punkt 16.</p> <p>21. Tatt til følge. Det er ikke registrert automatisk fredede kulturminner eller nyere tids kulturminner i planområdet. Det er registrert rester av et historisk hageanlegg på eiendom gbnr. 40/66. Det er utarbeidet kulturminnedokumentasjon som omtaler eksisterende verdier, hensyn og planens virkning på kulturminner og kulturmiljø.</p> <p>22. Tatt til følge. Se svar punkt 21.</p> <p>23. Tatt til følge.</p> <p>24. Tatt til følge. Se punkt 21.</p> <p>25. Tatt til følge. Planområdet ligger i byfortettingssone i KPA 2018. Planen vil forholde seg til kvalitetskrav og føringer for høyder og volum i KPA. For å sikre at den nye bebyggelsen harmonerer med det eksisterende boligmiljøet, er det viktig at utformingen tar hensyn til områdets estetiske kvaliteter og skala. Dette kan inkludere valg av materialer, farger, og landskapsarbeid som reflekterer det grønne, luftige preg som preger Skjold. Bebyggelsen er planlagt med en utforming som har elementer hentet fra bebyggelsen rundt, som takform, farge og materialitet. Det er også sett på eksisterende relasjoner mellom bygg og uterom (kantsoner) som er videreført i forslaget. Dette er gjort for at ny bebyggelse, som er av en annen skala enn dagens bebyggelse, skal tilpasses omgivelsene de blir en integrert del av.</p> <p>26. Delvis tatt til følge. Se svar punkt 25. Deler av eksisterende bygningsmasse reguleres i tråd med dagens situasjon. Planområdet ligger i byfortettingssone i kommuneplanens arealdel (KPA 2018). Byfortettingssoner skal videreutvikles som bolig- og næringsområder. Fortetting innebærer at eksisterende bebygde arealer i sentrums- og knutepunktsområder får høyere utnyttning. Dette er med på å nå byens klimamål og for å oppnå en bærekraftig</p>
--	---	--

		<p>Samferdsel:</p> <p>28. Ber om at følgende trema blir hensyntatt i reguleringsprosessen:</p> <ol style="list-style-type: none"> Plassering og utforming av nødvendige tiltak knyttet til fylkesveg (kryss, avkjørsler, busslommer, tilbud til myke trafikanter mm) Forhold for myke trafikanter mellom planområdet og nærliggende målpunkt (f.eks. bussholdeplasser, skole mm) Byggegrense til fylkesveg Tiltakets konsekvenser for vegtrafikken i bygge- og anleggsfasen, men særlig fokus på myke trafikanter Vegtrafikkstøy Tekniske vegtegninger i samsvar med SVV sine håndbøker Grunnundersøkelser <p>29. Minner generelt om at SVV sin håndbok N100 Veg og gateutforming er gjeldende for alle offentlige veger, og eventuelle avvik fra håndboken skal være godkjent av vegeier før offentlig ettersyn og høring. Tekniske tegninger skal også sendes til vegeier før offentlig ettersyn.</p> <p>30. Særlige innspill til dette planarbeidet/ Legger til grunn at virkninger planarbeidet får for vegtransport og vegnettet må utredes og komme tydelig frem av planbeskrivelsen, ROS-analyse og evt. konsekvensutredning.</p> <ul style="list-style-type: none"> Trafikksikkerhet må være et eget tema i planarbeidet. Både i beskrivelsen, ROS (og KU ved krav) Behov for rekkefølgekrav Særlige forhold med tanke på trafikksikkerhet Parkeringsdekning og -behov, herunder kvalitetskrav til sykkelparkering Trafikkanalyse Vurdere eierforhold (eks i forhold til bygging av fortau, gs-veg osv.) Konsekvenser for drift og vedlikehold av vegnettet Den kan bli behov for gjennomføringsavtale, særlig der det er rekkefølgekrav om tiltak på fylkesveg <p>31. Viser til tidligere innspill i oppstartsmøtet angående påkobling på gang- og sykkelnettverket mot sør. Dette må innarbeides så godt som mulig i planen slik at sykkel blir attraktivt, enkelt og trygg transportform i tilknytning til planområdet.</p>	<p>byutvikling.</p> <p>27. Tatt til følge. Se svar punkt 24.</p> <p>28. Tatt til følge. Virkninger planforslaget har for trafikale hensyn, sikkerhet, framkommelighet mm. omtales i planbeskrivelsen og trafikkanalyse, og hensyn er sikret i bestemmelsene og/eller plankart.</p> <p>29. Tatt til orientering. Vegtegninger er utarbeidet iht, gjeldende håndbøker.</p> <p>30. Tatt til følge. Se svar punkt 28.</p> <p>31. Delvis tatt til følge. Koblinger til fylkesvegen nord og sør i planområdet anses som mest hensiktsmessig ettersom det er her målpunktene ligger. Det reguleres for en gangforbindelse til Fanavegen i sør. På grunn av store høydeforskjeller er det utfordrende å få til en universelt utformet sykkelforbindelse i dette området, og det tilrettelegges derfor for en trappeforbindelse.</p>
3	<p>Statens vegvesen (SVV) 29.08.2023</p> <p>2023.08.29 SSV uttalelse.PDF</p>	<ol style="list-style-type: none"> Det legges opp til flere boliger og økt aktivitet tett opptil skole, dette tilsier at planleggingen må skje på myke trafikanters premisser. Hensynet til trafikksikkerhet og at barn skal kunne gå og sykle trygt til skolen vil veie tungt. Planforslaget må støtte oppunder målene om nullvekst i personbiltrafikken. Området ligger tett på sykkelstamveg og utbyggingen 	<ol style="list-style-type: none"> Tatt til følge. Trafikale hensyn er utredet, herunder vurdering av kapasitet og behov for utbedringer av vegnettet er gjort i dialog med kommunen og rette vegmyndighet. Det er gjennomført dialog med skolen om trafikksituasjon og hjertesone, og medvirkningsopplegg med barn og unge. Planforslaget legger til rette for en utbedring i Skjoldlia for økt tilrettelegging ved kryssing av vegen og nye fortausarealer.

		<p>må legge godt til rette for bruk av sykkel. Det må være enkel tilgjengelig og trygg sykkelparkering med plass til lastesykler og mulighet for spyling av sykkel.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Dagens sykkelstamveg går innenfor plangrensen, denne er regulert og skal flyttes til andre siden av Fanavegen. Detaljer rundt dette må avklares i den videre planprosessen. 4. Legger til grunn at drøftinger og avklaringer knyttet til trafikkikkerhet og framkommelighet på fylkesveg og kommunal veg skjer i dialog med de aktuelle vegmyndighetene. 5. Dersom det blir planlagt for avvik fra vegnormalene, må dette komme klart frem av planbeskrivelsen, og avviksøknader må være avklart med rette myndighet før planen blir lagt ut til offentlig ettersyn. 6. Rekkefølgekrav må sikre tiltak knyttet til trafikkikkerhet, framkommelighet m.m. 7. Virkningene planløsningene vil ha for vegtransport og vegnett må utredes og framkomme tydelig av planbeskrivelse, risiko- og sårbarhetsanalyse og eventuell konsekvensutredning. Dette gjelder generelt: <ul style="list-style-type: none"> - trafikkikkerhet for ulike trafikantgrupper - adkomstløsninger - forventet trafikkmengde og kapasitet på vegnettet - trafikkmønster og reisemiddelfordeling - parkeringsdekning og -behov - framkommelighet for ulike trafikantgrupper - ivaretagelse av ovennevnte hensyn i anleggsperioden 8. Eventuelle konsekvenser for utvikling, drift og vedlikehold av vegnettet og for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, universell utforming, trafikkikkerhet og framkommelighet må også utredes. For mer utfyllende informasjon om utredningskravene viser vi til Statens vegvesens håndbok V744. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Tatt til følge. Det er tilrettelagt for god framkommelighet og tilgang for syklist og gående. Det ses på etablering av sykkelhub som skal være tilgjengelig for allmennheten. Huben vil være et viktig tiltak for å gjøre sykkel mer attraktivt og lettvinnt, og skal gjøres lett synlig og tilgjengelig med direkte inngang fra gate. Det skal være lademuligheter og plass til lastesykler. 3. Tatt til følge. Arealer for gående og syklende blir forbedret, og koblingen og krysningspunktet til østsiden av vegen (og sykkelstamvegen) vil således bli styrket. 4. Tatt til følge. Avklaringer i tilknytning til veg er gjort i dialog med rette vegmyndighet. Herunder utbedring i Skjoldlia og trappeforbindelse sør i planområdet. 5. Tatt til orientering. 6. Tatt til følge. Det er sikret rekkefølgekrav til opparbeiding av fortausarealer, tilkomst til skjold skole og snarveg. 7. Tatt til følge. Planen er ikke konsekvensutredningspliktig. Virkninger planforslaget har for vegtransport og vegnett omtales i plandokument og er vurdert som del av planen. Det er utarbeidet trafikk- og mobilitetsanalyse og ROS, der avbøtende tiltak er innarbeidet i planen. 8. Se svar punkt 7.
4	<p>Bymiljøetaten (BME) 30.08.2023</p> <p>2023.08.30 Bymiljøetatens uttale</p>	<p>Bymiljø:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Planområdet ligger like ved bybaneholdeplassen på Skjold og inkluderer hjørnetomten mellom Skjoldlia og Fanavegen. Planarbeidet må vurdere hvilket potensial som ligger i dette arealet, og hvilket program som er best egnet for å utløse dette potensialet. Videre må planarbeidet gjøre rede for hva planen kan tilføre omgivelsene. Hvordan kan planarbeidet bidra til å bygge stedet? Hvordan skal området oppleves fra omkringliggende gater? Her tenkes det f.eks. på nordre del av planområdet, der privat veg Skjoldlia ligger delvis parallelt med Fanavegen. Det skal være attraktivt å ferdes på gang-/sykkelvegen langs Fanavegen. Planarbeidet må vurdere hvordan ny bebyggelse og nytt anlegg skal forholde seg til Fanavegen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til følge. Det legges opp til en tettere bebyggelse mot Fanavegen i nord, med publikumsrettet virksomhet/aktivitet i form av sykkelparkering/-hub og ungdomsklubb. Det har vært en bred medvirkningsprosess for barn og unge. Hjørnetomten reguleres til offentlig torg og skal ha aktive fasader mot Fanavegen. 2. Tatt til følge. Det er etablert en sammenhengende grønnstruktur i og gjennom

Bynatur:

2. Planforslaget må legge til rette for sammenhengende grønnstruktur gjennom området med forbindelse til grøntområdet i vest, slik anbefalingskart 6D Grønnstruktur i Stedsanalyse for Skjold (Bergen kommune, 2022) illustrerer:

3. Det anbefales at store trær kartlegges og ivaretas i planarbeidet. Flyfoto og skråfoto indikerer flere store trær lokalisert innenfor plangrensen. Store trær har en stor økologisk verdi ved at de bidrar til å bevare det biologiske mangfoldet, bidrar med viktige økosystemtjenester, og bidrar til kvalitet i utearealene.
4. Planarbeidet må legge til rette for åpne, blågrønne løsninger. Håndtering av overvann skal om mulig og hensiktsmessig, løses slik at berørte arealer også kan brukes til lek og rekreasjon. De bør utgjøre et parkmessig innslag i planområdet, jfr. KDP Overvann.
5. Anbefaler at det tas i bruk blågrønn faktor (NS 3845), iht. nylig vedtatt Naturstrategi. Med grunnlag i illustrasjonsplanen bør det regnes ut hvilken faktor det er realistisk å oppnå, og sette krav til faktor i reguleringsbestemmelsene. Bruk av blågrønn faktor vil bidra til å sikre ivaretagelse av eksisterende vegetasjon, tilrettelegge for ny vegetasjon og til å sikre åpen overvannshåndtering.
6. Eventuell parkeringskjeller bør legges under bebyggelsen, slik at utearealene kan opparbeides på løsmasser med gode muligheter for overvannshåndtering og vegetasjons-etablering.
7. Planområdet er kupert, og det må legges vekt på gode terrengtilpasninger for å minimere terrenginngrepene. Bymiljøetaten minner om KPA bestemmelse § 8.2.9: «Nye byggetiltak skal ha god terrengtilpasning med minst mulig bruk av store skjæringer, fyllinger og murer.» Slik vi tolker

planområdet i form av felles uteoppholdsareal, beplantning og bevaring av trær. Det er utarbeidet natumangfoldsvurdering og kartlegging av verdifull natur og store trær som hensyntas i planarbeidet.

3. Tatt til følge. Det er gjennomført kartlegging av store trær. Store trær er sikret med hensynssone i plankart og skal videreføres.
4. Tatt til følge. Overvann skal håndteres iht. gjeldende retningslinjer. Åpne blågrønne løsninger er omtalt i VA-rammeplan. Området er godt egnet for bruk av blågrønne løsninger. Herunder regnbed eller forsenkinger i terrenget for å holde tilbake overvannet i perioder.
5. Ikke tatt til følge. Blågrønn faktor er ikke beregnet som del av plansaken.
6. Tatt til følge. Parkeringsanlegget reguleres under bebyggelsen og delvis under uteoppholdsareal i f_UTE1.

	<p>planmaterialets foreløpige skisser, ser det ut til at forslag til tilkomstveg og parkering medfører murer/skjæringer som bryter opp utearealene. En mer hensiktsmessig parkeringsløsning bør vurderes.</p> <p>Mobilitet og trafikk:</p> <p>8. Det må kartlegges eksisterende og fremtidig infrastruktur for gående og syklende, og hvordan planområdet kan koble seg til denne. Gjelder spesielt koblinger til kryssområdet Skjoldlia/Fanavegen/tilkomst Skjold skole, og sammenhengen til kommende gang- og sykkelanlegg på østsiden av Fanavegen.</p> <p>9. Dagens situasjon i krysset Fanavegen er uryddig. Situasjonen vil ikke bli bedre med den økning i omfang av alle trafikantgrupper som utbyggingen vil medføre. Planarbeidet må vise gjennomtenkte, gode, og trygge løsninger for myke trafikanter ved krysset og overgangs- feltene.</p> <p>10. Når Sykkelstamveg Bergen, delstrekning 2, Nesttun-Skjold er gjennomført, vil hovedtilbudet for syklende ligge på østsiden av Fanavegen. Planen må sikre god sammenheng til det nye anlegget.</p> <p>11. Det er viktig at kryss og avkjørsel planlegges med en trafiksikker og oversiktlig løsning, som prioriterer de myke trafikantene og videreutvikler gangforbindelsene. Det ferdes mange myke trafikanter i området, og Skjold skole sin hjertesone ligger nær eksisterende adkomst til Sørhaugen.</p> <p>12. Positiv til å flytte eksisterende avkjørsel vestover, slik at avkjørselen får større avstand til eksisterende kryss mellom Skjoldlia og Fanavegen. Dette vil skape en tryggere og mer oversiktlig situasjon for alle trafikanter.</p> <p>13. Det må vurderes om det er behov for å oppgradere kommunal veg Skjoldlia fram til ny adkomstveg til Sørhaugen.</p> <p>14. Dersom det planlegges et høyt antall nye boenheter på Sørhaugen, vil det være behov for en mobilitetsanalyse som vurderer kapasiteten til kommunal veg Skjoldlia og vegkrysset Fanavegen/Skjoldlia.</p> <p>15. Ved regulering av næringsvirksomhet eller tjenesteyting i området, er det viktig å ivareta en trafiksikker løsning for varelevering. Snuing- og manøvrering i ferdelszoner for myke trafikanter må unngås.</p> <p>Renovasjon:</p> <p>16. Det bør tidlig vurderes hvilken renovasjonsløsning som er egnet for området. Renovasjonsløsningen skal være trafiksikker og ikke beslaglegge attraktivt uteareal.</p>	<p>7. Tatt til følge. Det skal etterstrebes god terrengtilpassing og minst mulig terrenginngrep. Løsninger for tilkomstveg, parkering og bebyggelse er sett i lys av eksisterende terreng. Parkeringsanlegg er plassert helt nord i planområdet, med kort avstand fra tilkomstveg. Det er videre sikret at eventuelle murer, skjæringer og fyllinger skal utføres på en estetisk god måte. Ny bebyggelse skal tilpasses terrenget ved bruk av varierte byggehøyder og saksing. Eksisterende haug innenfor f_UTE3 skal ivaretas i størst mulig grad.</p> <p>8. Tatt til følge. Tema er håndtert i trafikk- og mobilitetsplan og følges opp i planmateriale. Det er sikret gode koblinger i planområdet til eksisterende og planlagt infrastruktur for gående og syklende ved regulering av nye fortausarealer og snarveger.</p> <p>9. Tatt til følge. Se svar punkt 8.</p> <p>10. Tatt til følge. Se svar punkt 8. Arealer for gående og syklende blir forbedret, og koblingen og krysningspunktet til østsiden av vegen vil således bli styrket.</p> <p>11. Tatt til følge. Se svar punkt 8. Det har vært gjennomført dialog med Skjold skole om trafiksituasjonen rundt skolen og hjertesone, samt medvirkning med barn og unge.</p> <p>12. Tatt til følge. Avkjørselen reguleres lenger vestover enn dagens plassering.</p> <p>13. Delvis tatt til følge. Deler av vegen vil utbedres som del av ny adkomstveg og fortausarealer. Krysset er ikke del av reguleringsplanen.</p> <p>14. Tatt til følge. Det er utarbeidet en kombinert trafikk- og mobilitetsanalyse. Denne følger planforslaget.</p> <p>15. Tatt til følge. Det planlegges tjenesteyting med lav frekvens av varelevering, herunder ungdomsklubb. For større kjøretøy er det lagt til rette med regulert snuhammer i Sørhaugen.</p>
--	--	---

			16. Tatt til følge. Det skal tilrettelegges for løsninger for renovasjon som ikke går på bekostning av trafikksikkerhet for myke trafikanter. Det er utarbeidet RTP med utgangspunkt i BIR sin renovasjonstekniske veileder (RTV). Renovasjon er plassert sentralt i planområdet med gangavstand til samtlige boliger. Det legges til grunn bunntømte nedgravde containere. Løsningen overstiger antallet boenheter som er anbefalt i veilederen, men der det er uttalt at anlegget kan betjenes såfrem Bymiljøetaten godkjenner det.
5	NVE 30.08.2023 2023.08.30 NVE innspill til oppstart!	<ol style="list-style-type: none"> 1. Viser til kartbasert veileder for reguleringsplan: https://nve.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=66271d2e94014aff80fc065a18ad1f50 2. Anbefaler også å bruke NVE's nettsider for arealplanlegging: https://www.nve.no/arealplanlegging/ 3. Dersom planen berører NVEs saksområder, skal NVE ha tilsendt planen ved offentlig ettersyn. I plandokumentene må det gå tydelig fram hvordan de ulike interessene er vurdert og innarbeidet i planen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til orientering. Planområdet ligger ikke i faresone for skred eller flom. Planområdet grenser til og har avrenning mot Apeltunvassdraget og tilhørende flomsone. Avbøtende tiltak for å hindre forurensing og negativ påvirkning som følge av tiltaket, er sikret i planen. Ved utforming og opparbeiding av planområdet skal det i tråd med VA-rammeplan sikres tilstrekkelig fordøyning og kapasitet for overvann. 2. Tatt til orientering. 3. Tatt til følge. Se svar punkt 1.
6	Bergen brannvesen 10.07.23 2023.07.10 OK Brannvesenets_ utta	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planområdet må tilrettelegges for brannvesenets kjøretøy, samt tilstrekkelig slukkevannskapasitet. 2. Tilkost for brannvesenet må ikke forringes til eksisterende bebyggelse i og rundt planområdet. 3. Eventuelle veger og oppstillingsplasser over betongdekke eller parkeringsgarasje, må merkes tydelig for maks belastning. Eventuelle oppstillingsplasser for brannvesenets høyderedskap må merkes/skiltes tydelig. 4. Planlegges det for tekniske installasjoner på taket, slik som solceller og lignende er det viktig at dette blir hensyntatt i prosjekteringen, slik at en effektiv slukkeinnsats kan utføres. 5. Hensviser ellers til «Tilrettelegging for innsats for rednings- og slokkemannskaper», på nettsiden til Bergen kommune/innbyggerhjelpen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til følge. Det tilrettelegges for utrykningskjøretøy og slukkevannskapasitet iht. gjeldende retningslinjer. 2. Tatt til følge. Fremkommelighet opprettholdes til eksisterende bebyggelse. 3. Tatt til orientering. Håndteres ikke som del av plansak. 4. Tas til følge. Energiproduksjon på tak skal følge gjeldende regelverk for installasjon, bruk og sikkerhet. 5. Tatt til følge.
7	Avinor 07.07.23 2023.07.07 OK Avinor merknad.pdf	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planområdet er ikke berørt av høyderestriksjonsflater/hinderflater i restriksjonsplanen for dagens rullebane på Bergen lufthavn. 2. Den planlagte bebyggelsen vil heller ikke komme i konflikt med hinderflater for fremtidig østre rullebane som ligger inne i gjeldende masterplan for Bergen lufthavn. 3. Når det gjelder oppstilling og bruk av kraner, vises til følgende regelverk for rapportering, registrering og merking av luftfartshinder: https://luftfartstilsynet.no/aktorer/flysikkerhet/luftfartshinder-oppstilling-og-bruk-av-kraner/. 	1-5. Tatt til orientering

		<p>4. Planområdet er ikke berørt av byggerestriksjonskrav (BRA-krav) for flynavigasjonsanleggene ved lufthavnen.</p> <p>5. Planområdet er ikke berørt av gjeldende flystøysoner for Bergen lufthavn.</p>	
8	<p>Bergen vann 14.08.23</p> <p>2023.08.14 Bergen Vanns uttale.pdf</p>	<p>1. Opplysninger om offentlig vannforsyning og avløpssituasjon i området:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vannet i området leveres fra Kismul vannbehandlingsanlegg Statisk trykkehøyde på off. vannledningsnett i området er normalt maks 124 moh. Avløp føres til Flesland kommunale avløpsrensaneanlegg. • Vann: Ø 150 mm vannledning i grått støpejern, i Skjoldlia Slukkevannsuttak: Hydrant er etablert i Skjoldlia Spillvann: Ø 250 mm spillvannsledning i betong, i Fanavegen Ø 450 mm spillvannsledning i betong, Nordåsvegen Ø 450 mm spillvann tunnel i betong, i Nordåsvegen Overvann: Overvanns tunnel, i Nordåsvegen (dimensjon ikke oppgitt) Ø 250 mm overvannsledning i betong, i Fanavegen <p>Viser til vedlagte VA-ledningskar.</p> <p>2. Det skal utarbeides VA-rammeplan parallelt med reguleringsplanen som skal dokumentere følgende (ytterligere dokumentasjon kan kreves):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Føringer i overordnede planer. – Tilgrensede VA-rammeplaner. – Topografi. – Grunnforhold og vegetasjon. – Områder med vegetasjon som er sårbare for grunnvannsendringer. – Eksisterende og planlagte VA-systemer, inkludert tilknytningspunkt til eksisterende anlegg. For større planområder med flere delfelt, skal planen også vise tilknytningspunkt til planlagt nytt hovedledningsanlegg, samt planlagt overvannshåndtering for det enkelte delfelt. – Nedbørfeltet før og etter utbygging. – Eksisterende flomveger og fremtidige flomveger med angivelse av dimensjonerende vannmengder. – Naturlig avrenningsmønster og planlagte endringer, lokalisering av areal for overvannstiltak, flomsoner og flomveger, og beskrivelse av konsekvenser for nedenforliggende områder. – Behov for rensing av overvann før utslipp til resipient samt behov for separering av spillvann og overvann. Vurdering av krav til vannkvalitet i resipienter. – Vurdering av mulighet for reetablering / åpning av lukkede vannveger (naturlige vannveger). 	<p>1-8 Tatt til følge. Det er utarbeidet VA-rammeplan for tiltaket som ivaretar VA-etatens innspill. Tiltak er innarbeidet i planen. VA-rammeplan er sendt til Bergen Vann for uttale, som ligger ved planforslaget.</p>

- Lokalisering av planlagte tekniske VA-anlegg som: hovedledningsnett, pumpestasjoner, trykkøkingsanlegg, renseanlegg, slukkevannsuttak, høydebasseng, rensedammer, infiltrasjonsarealer, fordrøyningssystemer, etc.
 - Dimensjoneringsgrunnlag og planlagt belastning (antall pe) inklusivt slukkevann (ledningsdimensjoner skal fremgå av plantegning).
 - Beregninger som dokumenterer overvannsmengder før og etter utbygging. Klimafaktor skal tas med i beregningen for situasjon etter utbygging. Det skal dokumenteres hvor stort fordrøyingsvolum det er behov for, for å ivareta krav til utslippsmengde.
 - For hvert fordrøyingsmagasin /areal skal arealet som har avrenning til fordrøyingsmagasinet merkes av på kart. Vannmengde ut fra magasinet angis på kartet.
 - Hvordan overvannet benyttes i blågrønne løsninger
 - Anlegg som søkes overtatt til offentlig drift og vedlikehold.
3. Det må i bestemmelsene stilles krav om at VA-rammeplanen følges i det videre planarbeidet. For å sikre at utviklingen skjer i samsvar med overordnede hovedplaner.
 4. Ber om at VA-rammeplanen sendes direkte til Bergen Vann for uttalelse. Komplette VA-rammeplan skal vedlegges planforslaget til 1. gangs behandling.
 5. Det ligger kommunale overvanns og spillvannsledninger i tunnel under eiendommen gnr. 120, bnr. 375. Ansvarlig prosjekterende må ta hensyn til disse. Dersom tiltak kommer i konflikt med eksisterende kommunale ledninger, må disse legges om. Kostnader knyttet til omlegging/skader tunell/ledningsanlegg påfaller tiltakshaver.
 6. Tillatt minimums avstand mellom offentlig ledningsanlegg og byggverk / fundamentering og lignende er minimum 4 meter ved normal leggedybde (1,5 meter). Ved større leggedybde må avstanden økes. Det tillates ingen oppfylling i ledningstraseen.
 7. Utbyggingsområdet skal tilrettelegges med slukkevannsuttak i hht VA norm for Bergen kommune vedlegg B4. Vannledning frem til slukkevannsuttak skal overtas av kommunen ved Bergen Vann. Kommunal vannledning skal utføres i minimum Ø150 mm duktilt støpejern.
 8. Dersom det skal etableres sprinkleranlegg må ansvarlig prosjekterende vurdere hvilket trykk og vannmengde som vil være nødvendig til dette behov. Installering av alle typer sprinkleranlegg skal avklares med Bergen Vann i anmodning om forhåndsuttalelse. Det tillates ikke å installere trykkøkingsanlegg direkte på ledningsnettet ved etablering av sprinkleranlegg jfr. VA norm i Bergen kommune, vedlegg B4. Dersom

		<p>det ikke er kapasitet på det kommunale vannledningsnettet til å levere ønsket vannmengde til sprinkleranlegget må det eventuelt bygges eget basseng. Kostander dekkes av tiltakshaver.</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Overvannet skal håndteres iht. Kommunedelplan for overvann: Bergen kommune - Kommunedelplan overvann, og Retningslinjer for overvannshåndtering i Bergen kommune. 10. Åpne blågrønne løsninger skal prioriteres. 11. Ved etablering av fordrøyningsanlegg, etc. er det viktig at det blir avsatt areal til dette formålet i reguleringsplanen. 12. Eksisterende vannveger skal beholdes åpne og ikke legges i rør. 13. Overvann tillates ikke ført til avløp-fellesledning. 14. Nybygg i planområdet kan påregne å få tilknytningsrett til kommunalt VA-nett fra Bergen Vann. Dersom private ledninger skal benyttes, forutsettes det at ansvarlig prosjekterende foretar en faglig vurdering av disse, og at en finner både kvalitet og kapasitet tilfredsstillende for en eventuell økt belastning forårsaket av ny tilknytning. 15. Før tilknytningsrett til kommunalt vann- og avløpsnett kan gis, må det dokumenteres at tiltakshaver har sikret seg nødvendige rettigheter / erklæringer for å legge ledninger over annen manns eiendom, og for tilknytning og felles drift og vedlikehold av private fellesledninger. Disse vedlegges anmodning om forhåndsuttalelse til Bergen Vann. 	<ol style="list-style-type: none"> 9. Tatt til følge. Overvannshåndtering omtales i VA-rammeplan, der lokal overvannshåndtering legges til grunn. 10. Tatt til følge. Åpne blågrønne løsninger er omtalt i VA-rammeplan. Området er godt egnet for bruk av blågrønne løsninger. Herunder regnbed eller forsenkinger i terrenget for å holde tilbake overvannet i perioder. 11. Delvis tatt til følge. Overvannshåndtering/VA-rammeplanen sikres som del av bestemmelsene og omtales i planbeskrivelsen. Det settes ikke av eget formålsareal i plankart. 12. Tatt til følge. 13. Tatt til følge. 14. Tatt til følge. Dette er omtalt i planforslagets VA-rammeplan. 15. Tas til følge. Eventuelle rettigheter er del av byggesaken.
9	<p>Barn og unges representant 16.08.2023 og innspill til oppstartsmøte datert 12.04.2023</p> <p> 2023.08.16 Innspill fra barn og unges r</p> <p> 2023.08.16 Innspill fra barn og unges r</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det oppfordres til å sikre og/eller etablere arealer innenfor planområdet som innehar grønne og varierte kvaliteter. 2. Det vises i planinitiativet til at det ligger flere idrettsplasser i nærheten. Med tanke på relativt omfattende fortetting i og ved planområdet anbefales det å gjøre en kartlegging av kapasiteten på slike tilbud og tilsvarende arealer for mer uorganisert lek og rekreasjon i området. 3. Planinitiativet har flere henvisninger til prioritering av ungdom, og på side 8 i referat fra oppstartsmøtet omtales mulighetene for et ungdomshus. Tilbud for denne gruppen vurderes som svært positive. Aktiv medvirkning fra målgruppen bør gjennomføres for dialog og innspill om deres behov. 4. Det kan ikke anbefales en utbyggingsgrad som ikke ivaretar barn og unge i henhold til lovkrav og bestemmelser i RPR BU og TEK17. Ved dispensasjoner må det i en ulempevurdering avklares og dokumenteres i hvilken grad barn og unges interesser kan komme i konflikt med andre hensyn, jfr RPR BU punkt 2c. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til følge. Det er fokus på videreføring av områdets grønne preg og det sikres etablering gode uteoppholdsareal med variert vegetasjon og terreng. Nye felles uteareal vil tilrettelegges for variert lek og opphold for barn og unge. 2. Ikke tatt til følge. Det har vært fokusert på aktiv medvirkning med barn og unge, samt skoler i området, for å kartlegge aktuelle behov. 3. Tatt til følge. Det er gjennomført et medvirkningsopplegg som blant annet inkluderer barn og ungdom. Det har vært dialog med barne- og ungdomsskoler og ungdomsklubb for å få innspill til hvilke tilbud de ønsker. Planen legger til rette for tjenesteyting, der ungdomsklubb er ønsket formål. 4. Tas til følge. All medvirkning dokumenteres. Hvordan barn og unges interesser blir ivaretatt omtales i planbeskrivelsen. Dispensasjoner er del av byggesaken. 5. Tatt til følge. Uteoppholdsareal følger areal- og kvalitetskrav i KPA 2018, og

		<ol style="list-style-type: none"> 5. Krav til størrelse på uteoppholdsarealer må ivaretas og gis nødvendige kvaliteter. Ved etablering av uteoppholdsareal på tak må det tas hensyn til at disse kan være mindre attraktive for barn og unge, og må da kompenseres med tilsvarende gode kvaliteter på bakkeplan. Harde flater, arealer som benyttes til motorisert ferdsel og restarealer/øvrige arealer uten bruksverdi bør ikke medregnes i uteoppholdsarealer. Arealene må henvende seg til ulike aldersgrupper og sikres universell utforming og tilkomst. Egnede arealer for større barn skal også prioriteres. Det bør legges vekt på å sikre korridorer/trygge tilkomster til større friluftsområder. 6. Trafikksikkerhet og trygg ferdsel til viktige målpunkt må ivaretas og dokumenteres gjennom trafikkanalyser. Det må særlig tas hensyn til nærhet til barneskole og hjertesone. Det må også tas hensyn til at yngre barn har andre forutsetninger for å tolke og forstå trafikkbildet enn eldre ungdom og voksne, og opplevd trygghet må også vektlegges. 7. Sikkerhet og støyforhold må også ivaretas i byggefasen. 8. Skole- og barnehagekapasitet må dokumenteres og ses i lys av øvrig planlagt fortetting i området. 9. Det bør vurderes medvirkning med barn og unge for å sikre innspill fra denne gruppen. Unntas barn og unge fra medvirkningsmuligheter bør dette begrunnes og dokumenteres. 10. Planforslaget må dokumentere barn og unges interesser på en slik måte at kommunen har grunnlag for å vurdere hvordan slike forhold er ivaretatt. 11. Det er positivt at planinitiativet omtaler kriminalitetsforebygging, og det oppfordres til å følge opp dette punktet i videre planarbeid. 	<p>tilrettelegges for variert lek og opphold. Universell utforming i tråd med TEK17 skal ligge til grunn i planområdet. Restarealer medregnes ikke i MUA.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Tatt til følge. Trafikksikkerhet og adkomst til området er utredet, og vurdering av behov for utbedringer av vegnettet er gjort i dialog med rette vegmyndighet. Det er også gjennomført dialog med skolen om trafikk situasjonen der. Det er sikret opparbeiding av fortausarealer, slik at trygg ferdsel til/fra skolen ivaretas. 7. Tas til følge. Trafikksikkerhet og støyforhold omtales i plandokumentene. Gjeldende krav/retningslinjer skal følges i byggefasen. 8. Tas til følge. Ny Barnehagebruksplan for Bergen 2022-2035 viser at Skjold skolekrets per 2022 har overkapasitet på ca. 200 barnehageplasser. Skolebruksplan viser tilstrekkelig kapasitet på Skjold skole neste 10 årene. 9. Tatt til følge. Sikret gjennom annet regelverk. 10. Tatt til følge. Barn og unges interesser er omtalt i planbeskrivelsen. 11. Tatt til følge. Se svar punkt 3.
10	<p>Helsevernenheten 25.08.2023</p> <p>2023.08.25 Helsevernuttalelse til</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Positive til at det legges opp til etablering av tiltak for barn og unge, spesielt rettet mot ungdom. Støtter oppfordring til at barn og unge får medvirke til planen med innspill om hva som trengs av tilbud, og at eventuelle tilbud/tiltak sikres i planforslaget. 2. Tilkomst til planområdet er fra Skjoldlia vis a vis Skjold skole, og vil gi noe økt trafikk ved hjertesonen til Skjold skole. Det må sikres tiltak for hjertesonen, og sikres en trygg kryssløsning for myke trafikanter. 3. Støtter PBE i at det må sikres gode uteareal og fokus på videreføring av områdets grønne preg. 4. Støtter PBE i at det må utarbeides en støyanalyse som ser på samlestryk fra biltrafikk og bybanen, og at det også må vurderes om ny bebyggelse kan gi refleksjonsstøy mot skolen eller andre naboeiendommer. Skoleplassen til Skjold skole må ikke få forverret støysituasjon som følge av prosjektet. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til følge. Det er gjennomført et medvirkningsopplegg som blant annet inkluderer barn og ungdom. Det har vært dialog med barne- og ungdomsskoler og ungdomsklubb for å få innspill til hvilke tilbud de ønsker. Planen legger til rette for tjenesteyting, der ungdomsklubb er ønsket formål. 2. Tatt til følge. Trafikale hensyn har vært utredet som del av plansaken. Det vises til trafikkanalysen vedlagt planforslaget. Avbøtende tiltak er innarbeidet i planen, der det reguleres for et nytt tilrettelagt krysningspunkt over Skjoldlia med et nytt fortau på nordsiden av veien. Fortau langs adkomstvegen til skolen er også regulert. Opparbeiding av fortausarealene er sikret med rekkefølgekrav. 3. Tatt til følge. Det reguleres gode uteområder for lek og rekreasjon. Stedets grønne preg med fokus på verdifull natur er kartlagt og hensyntatt i nytt konsept. Haugen innenfor f_UTE3 skal ivaretas, samt at store trær innenfor f_UTE2 skal videreføres.

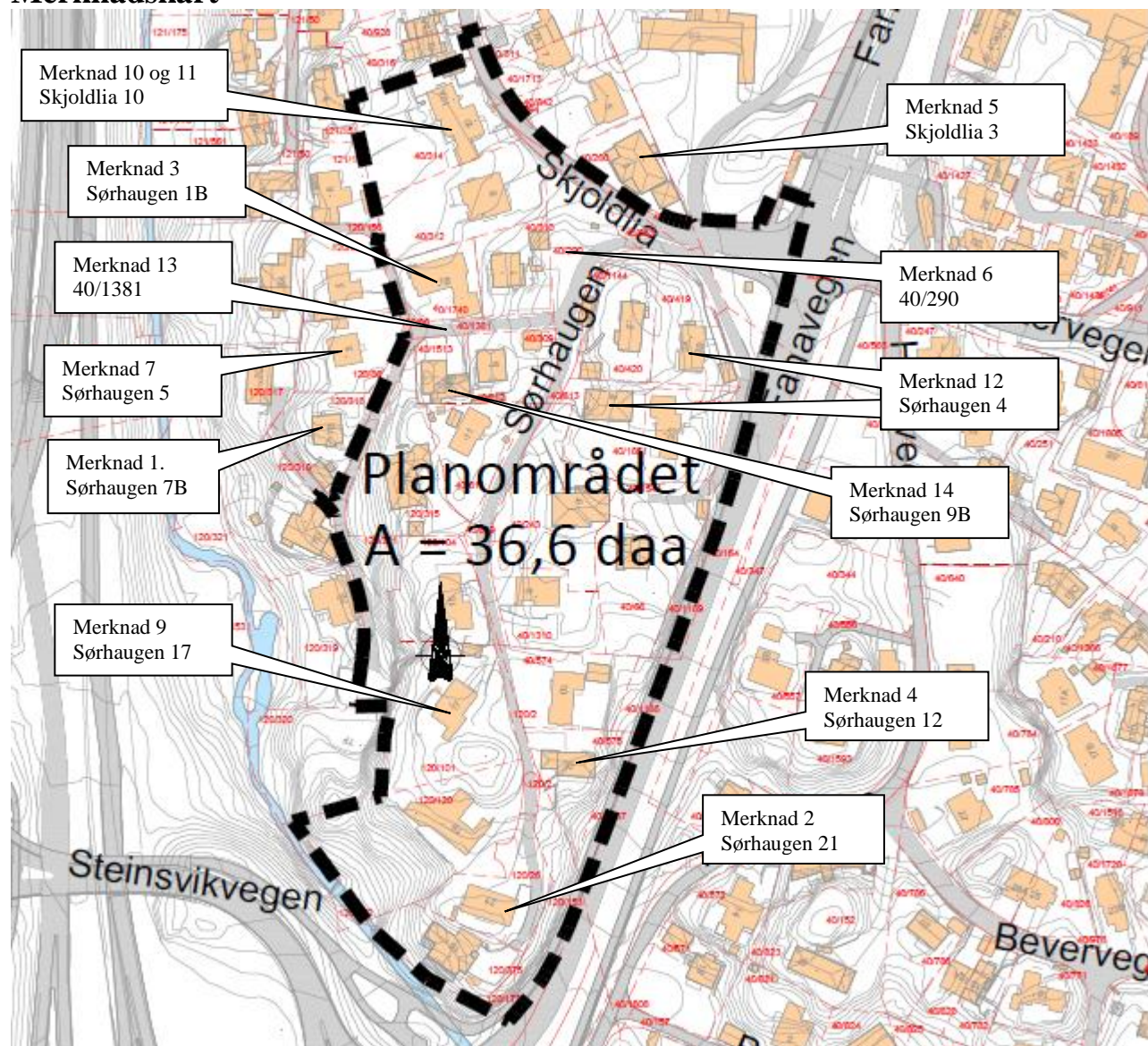
		<p>5. Det må legges gode planer for støyreduserende tiltak for naboer i bygge- og anleggsperioden, og tidlig i prosessen vurderes om beboerne i planområdet kan skjermes tilstrekkelig, eller om støynivået vil bli slik at det kan være nødvendig å tilby alternativt bosted for naboer.</p> <p>6. Det må vurderes om støyen kan reduseres tilstrekkelig til at elever og barnehagebarn kan benytte sine inne- og uteareal i bygge- og anleggsperioden, eller om det må tilbys alternative lokaler.</p> <p>7. Det bør settes krav i bestemmelsene om støyreduserende tiltak i bygge- og anleggsperioden (for eksempel tidspunkt for støyende arbeid). Det bør også lages en plan for:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan det skal følges opp at underleverandører følger støykrav • Dokumentering av at støygrensene i kapittel 6 i T-1442 overholdes så langt som praktisk mulig • Kommunikasjon med naboer <p>8. Det bør settes krav til støyreduserende tiltak i bestemmelser. Bør også inkludere eventuell transport av masser.</p> <p>9. Anleggsområdet ligger rett ved Skjold skole og området brukes som skoleveg. Det er derfor svært viktig at det legges til rette for trygg passering av anleggsområdet. Vi anbefaler at gjerder som settes opp er tette for å redusere eksponering av støv fra arbeidet og for å minimere risikoen for å bli truffet av større partikler.</p>	<p>4. Tatt til følge. Det er utarbeidet støyrapport som vurderer samlestøy fra trafikk og bane, samt at det omtales støy fra bygge- og anleggsvirksomhet av hensyn til omkringliggende bebyggelse. Det vises til støyrapport vedlagt planforslaget.</p> <p>5. Tatt til følge. Ny bebyggelse og uteoppholdsareal plasseres og utformes slik at krav og retningslinjer for håndtering av støy i planlegging og bygg følges. Det er utarbeides støyrapport der avbøtende tiltak beskrives. I bygge- og anleggsfasen skal gjeldende retningslinjer for støy T-1442 følges. Dette inkluderer ev. tiltak for omkringliggende bebyggelse.</p> <p>6. Se svar punkt 5</p> <p>7. Se svar punkt 5</p> <p>8. Delvis tatt til følge. Det er sikret at tilførsel av steinstøv og sprengstoffrester til Apeltunvassdraget skal forhindres. Massehåndtering er i hovedsak dekket av forurensningsloven.</p> <p>9. Tas til følge. Gående og syklende skal kunne ferdes trygt til og fra boligene sine, og trygg skoleveg skal opprettholdes i bygge- og anleggsfasen. Hvilke tiltak fastsettes som del av byggesaken.</p>
11	<p>BIR 28.08.2023</p> <p>2023.08.28 BIR uttalelse.PDF</p>	<p>1. Viser til premiss for renovasjon i referat fra oppstartsmøte og anbefaler tidlig dialog med BIR.</p> <p>2. Ønsker RTP tilsendt for uttale før 1.gangs behandling</p> <p>3. Kombinasjonsbygg skal betraktes som husholdning, og avfallsløsninger skal samordnes for bolig- og næringsformål. Det kan stilles krav om fellesløsninger for flere eiendommer og utbyggingsområder. I tråd med KPA anbefaler BIR at avfallsløsning for kombinasjonsbygg samordnes for bolig- og næringsformål.</p> <p>4. Ber om at det sette krav i planbestemmelsene om:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Fremtidsrettede nedgravde avfallsløsninger b. Utarbeidelse av renovasjonsteknisk plan (RTP) som skal være forelagt BIR for uttale før 1. gangs planbehandling c. Rekkefølgekrav om ferdigstillelse av avfallsanlegget iht. til BIRs uttale til RTP før midlertidig brukstillatelse/ferdigattest <p>5. Tilstrekkelig og egnet areal for alle avfallstypene må avsettes spesifikt på arealplankart og/eller i illustrasjonsplan</p>	<p>1. Tatt til følge. Det er utarbeidet RTP med utgangspunkt i BIR sin renovasjonstekniske veileder (RTV). Renovasjon er plassert sentralt i planområdet med gangavstand til samtlige boliger. Det legges til grunn bunntømte nedgravde containere. Løsningen overstiger antallet boenheter som er anbefalt i veilederen, men der det er uttalt at anlegget kan betjenes såfremt Bymiljøetaten godkjenner det.</p> <p>2. Tatt til følge. Uttale til RTP er mottatt av BIR, og er lagt ved plansaken.</p> <p>3. Tatt til følge. Avfall fra småskala tjenesteyting er inkludert som del av RTP.</p> <p>4. Tatt til følge. Det er ikke nødvendig å sette krav til at RTP skal være forelagt BIR før 1. gangs behandling, da dette allerede er gjennomført. Det er sikret at RTP skal legges til grunn for videre arbeid. Rekkefølgekrav til opparbeiding er sikret.</p> <p>5. Tatt til følge. Tilstrekkelig renovasjonsareal med tilhørende manøverareal er sikret i plankart.</p>

		<ol style="list-style-type: none"> 6. Tilstrekkelig areal for trafikkssikker tilkomst og snumuligheter med lastebil (L) og oppstilling ved henting av avfallet må sikres, jamfør BIRs renovasjonstekniske veileder (RTV), jf. Statens vegvesen sin håndbok (N100) og bruksklasse 10 (32 tonn) jf. «Forskrift om nærmere bestemmelser om tillatte vekter og dimensjoner for offentlig veg» 7. Avfallsløsningen bør om mulig vurderes samlet for større områder/tilgrensende planområder 8. Viser ellers til veileder: https://bir.no/ny-avfallsloesning/veien-til-nytt-renovasjonsanlegg/ 	<ol style="list-style-type: none"> 6. Tatt til følge. Se pkt. 5. Løsning for renovasjon og nødvendig manøvreringsareal følger gjeldende forskrifter og veiledere. 7. Se svar punkt 1. 8. Tatt til orientering.
12	<p>Byarkitektens innspill til planinitiativ/oppstartsmøte Datert 25.04.2023</p> <p>Byarkitektens innspill til planinitia</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ber om at arkitekturstrategien legges til grunn for videre arbeid, og at argumentasjon for arkitektoniske valg tar utgangspunkt i de åtte punktene. 2. Ber om at planarbeidet sees i sammenheng med overordnet steds- og trafikkanalyse for Skjold (2022). Der er størsteparten av planområdet inne i sone C og D, med lav og middels tetthet, med 1 til 3 etasjer. 3. Etterspør en mer skånsom fortetting som i større grad legger opp til en gradvis utvikling av planområdet. 4. Det bør etterstrebtes tett-lave bygningstypologier av type rekkehus, tomannsboliger, flermannsboliger som er egnet til å ivareta en finmasket bebyggelsesstruktur, der bygninger har små fotavtrykk og lettere kan tilpasses eksisterende terreng. Fraråder derfor blokkbebyggelse i denne konteksten og er skeptiske til prosjektets omfang slik det foreligger i planinitiativet. 5. Planinitiativet foreslår å trappe ned utnyttelsesgrad fra området nærmeste Fanavegen i øst og utover tilgrensende bebyggelse i vest. Vi mener dette prinsippet kan videreføres også uten bruk av blokkbebyggelse typologi. Ny bebyggelse bør plasseres på ulike nivåer i terrenget slik at mest mulig av det opprinnelige terrenget og vegetasjon opprettholdes. 6. Anbefaler at bebyggelsen trekkes lenger øst for Fanavegen, og at det legges opp til en grønn buffer mellom ny bebyggelse og Fanavegen. 7. Byggehøyder på de ulike bygg bør vurderes i relasjon til hverandre, med tanke på å unngå stor sprang i skala og gode proporsjoner i mellomrommene. 8. Anbefaler at det skapes et variert taklandskap, og at bygningsvolumene deles inn i mindre volumer som ivaretar menneskelig skala. 9. Er skeptisk til foreslåtte lokalisering av aktive fasader/fellesareal mot Fanavegen, og oppfordrer til å knytte felles/publikumsrettede funksjoner til tun og gangveger der mange vil ferdes, og der det er gode kvaliteter for 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til følge. Det vises til planbeskrivelsen der prosjektet ses i lys av arkitekturstrategien. 2. Delvis tatt til følge. Planområdet ligger i sone B og C i stedsanalysen for Skjold, ikke sone C og D. Nordlige deler av planområdet er i sone B: Middels tetthet og maksimum 3-4 etasjer. Sørliche deler av planområdet ligger i sone C: Middels tetthet og maksimum 2-3 etasjer. Stedsanalyse for Skjold er fulgt for overordnet grep og bebyggelse, men det er gjort lokale tilpasninger for å hensynta høydeforskjeller, skape variasjon i uttrykk og byggehøyder, og imøtekomme ønsker om aktive fasader. Plangrepet bryter delvis med stedsanalysens anbefalte antall etasjer i sone B (gjelder vinkelbygget i B/T), men vil sikre en dynamisk bygningsmasse som harmonerer med områdets topografi og KPA-målsetninger om knutepunktsutvikling i Bergen. Vinkelbygget reguleres med en nedtrapping mot lavere bebyggelse i sør og øst. Mot Fanavegen benyttes større variasjon i byggehøyde, der en mindre del av bebyggelsen reguleres for 6 etasjer. Målet er å skape gode gatesnitt ved å tilpasse byggehøyden slik at den gir en menneskelig skala og fremmer god kontakt mellom bygninger og utearealer iht. til anbefalingene i Arkitektur+. Taklandskap og fjernvirkning er også et viktig hensyn i dette henseende. For bygninger som overstiger fire etasjer, vil det være viktig å minske høydevirkningen sett fra gateplan ved hjelp av passende gesims- og takutforming eller ved tilbaketrunkne øvre etasjer. Bygg som er høyere enn dette vil få en god avslutning og møte med himmelen i tråd med noen enkle førende prinsipper, jf. Formingsveileder. 3. Delvis tatt til følge. Planområdet består hovedsakelig av spredt småhusbebyggelse, men det ligger i et område som gjennomgår store endringer i bebyggelsesstrukturer. Med flere realiserte og pågående boligprosjekt, består Skjold i dag av en sammensatt bygningstypologi som spenner fra spredt småhusbebyggelse til tettere urbane blokkstrukturer. Ny bebyggelse i planområdet vil tilpasse seg disse, samtidig som de imøtekommer utnyttelse i KPA, som er forventet nært bybanestopp, i byfortettingssone. Det skal legges vekt på gode bokvaliteter og skjermet uteareal. Det skal sikres en variert boligtypologi med variasjon i boligstørrelser fra leiligheter til rekkehus. Ved utbygging av nye boliger i planområdet, vil det bli naturlig med en trinnvis utbygging.

		opphold og møteplasser i kantsonen.	<p>4. Se svar punkt 3.</p> <p>5. Delvis tatt til følge. Det er etterstrebet god terrengtilpassing og minst mulig terrenginnrep. Førende prinsipp for plassering av boliger mht. terrengtilpassing er sikret i bestemmelsene. Blokkbebyggelsen i nord vil bidra til nødvendig støyskjerming og skjermede uteoppholdsarealer. Det vil også inneholde parkeringsarealer til sykkel og bil.</p> <p>6. Ikke tatt til følge Det vil være fokus på videreføring av områdets grønne preg og det vil etableres gode uteoppholdsareal med variert vegetasjon. Bebyggelsen langs Fanavegen vil fungere som en buffer mot støy for å skape gode, stille og grønne uteareal mellom bebyggelsen. Den er plassert tett på eksisterende gang- og sykkelveg med formål om aktive fasader og arkade.</p> <p>7. Se svar punkt 2 og 3.</p> <p>8. Se svar punkt 2 og 3.</p> <p>9. Ikke tatt til følge. Plassering av felles- og publikumsrettede funksjoner er tenkt plassert der de er mest tilgjengelige og synlige for allmennheten for å skape liv og en opplevelse av trygghet langs gatene.</p>
13	<p>Byantikvarens innspill til planinitiativ/oppstartsmøte Datert 24.04.2023</p> <p>Foreløpig innspill fra Byantikvaren_ Or</p>	<p>1. Motsetter seg ikke fortetting der det er mulig, men ber om at eksisterende bebyggelse blir ivaretatt og at fortettingen bygger videre på områdekarakteren i tråd med kulturminnestrategien. Selv om området ikke er omfattet av H570 betyr det ikke at kulturmiljøet bør saneres. Om en skal fortette ber vi om at eksisterende bebyggelse inkluderes i planlagt tiltak i tråd med kulturminnestrategiens punkt 1 og 2:</p> <p>1. I Bergen skal vern av kulturminneverdier sikre kvalitet, identitet og særpreg i byutviklingen. Dette gjør vi ved å:</p> <p>1.1. Bruke kulturminnenes egenverdi, og deres kulturhistoriske sammenheng, som en attraktiv ressurs i stedsutviklingen.</p> <p>1.2. Ivareta viktige strukturer som veg, eiendom- og tomtestrukturer og forholdet mellom hus og hage.</p> <p>1.3. Ivareta eksisterende bygninger og bygningsmiljø i fortettingsområder og la typologi, form og materialitet i det eksisterende være førende for nye tiltak.</p> <p>1.4. Videreføre overordnet karakter, sammenheng og struktur og la ny bebyggelse harmonere med omgivelsene.</p> <p>1.5. La karakteristisk og stedegen materialbruk, skala, form og struktur være førende ved tiltak og områdeutvikling.</p> <p>2. I Bergen skal kulturminneverdier ivaretas og forvaltes gjennom ansvarlig og klimavennlig bruk, gjenbruk og transformasjon. Dette gjør vi ved å:</p> <p>2.1. Styrke innsatsen for å fremme bevaring, vedlikehold og gjenbruk av bygninger og bygningsdeler.</p>	<p>1. Delvis tatt til følge. Planområdet består hovedsakelig av spredt småhusbebyggelse, men det ligger i et område som gjennomgår store endringer i bebyggelsesstrukturer. Med flere realiserte og pågående boligprosjekt, består Skjold i dag av en sammensatt bygningstypologi som spenner fra spredt småhusbebyggelse til tettere urbane blokkstrukturer. Ny bebyggelse i planområdet vil tilpasse seg disse, samtidig som de imøtekommer utnyttelse i KPA, som er forventet nært bybanestopp, i byfortettingssonen. Planen vil forholde seg til kvalitetskrav og føringer for høyder og volum i KPA. Det er utarbeidet innledende stedsanalyse (Opus 2023) som grunnlag for planen. Det skal legges vekt på gode bokvaliteter og skjermte uteareal. Det utarbeides kulturminnedokumentasjon som omtaler eksisterende verdier, hensyn og planens virkning på kulturminner og kulturmiljø. Deler av historisk hageanlegg skal i størst mulig grad ivaretas, herunder er større trær sikret med hensynssone i plankartet. Ny bebyggelse plasseres for mest mulig skånsom terrengtilpassing.</p> <p>2. Tatt til følge. Klimanorm og klimagassberegning viser konsekvenser av tiltaket. Disse følger reguleringsplanen og er en del av beslutningsgrunnlaget.</p>

		<p>2.2. Bidra til forskning og utvikling av gode eksempler på klima tilpassing og energiøkonomisering der hensynet til kulturminneverdier legges til grunn.</p> <p>2.3. La bevaring, transformasjon og ny bruk være det foretrukne alternativet der kulturminner har mistet sin opprinnelige funksjon.</p> <p>2.4. La kommunens egne eiendommer utvikles som gode forbildeprosjekter med overføringsverdi.</p> <p>2.5. Inkludere eventuell rivning av eksisterende bygningsmasse i det totale klimagassregnskapet for nye tiltak.</p> <p>3. Det kommer ikke klart frem av planinitiativet hvilke hus som tenkes revet.</p> <p>4. Det meste av den eksisterende bebyggelsen er klimanøytral. Det vil si at «... det tar over 50 år før lavere utslipp fra energibruk veier opp for klimagassutslipp i forbindelse med utbyggingen» (Fredrik Berg & Mie Fuglseth (2018) https://www.niku.no/2018/08/gamle-huskan-bidra-til-gronn-omstilling/)</p>	<p>3. Se svar punkt 1.</p> <p>4. Se svar punkt 2</p>
--	--	---	--

Merknadskart

Private merknader med avsender utenfor kartutsnittet:

- Bergen Sportsfiskere